Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1556 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 22 ՄԱՐՏ 1904 — 4 ԱՊՐԻԼ 1904 Ն.Տ.

10 ՓԱՐԱ
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԵԼԷԿԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
رمنيجه سورهانتاق غزته‌سی صاحب امتيازی د. جيوه‌لك
باب عالی جاده‌سی نومرو ٢٠
DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԲԱՑԻ ԿԻՐԱԿԷՆԵՐԸ (ԿԻՐԱԿԷ ՕՐԵՐԸ ՉՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻՐ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՍԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » « » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՍԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը կանխիկ Ֆրք. 22
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԷՆ, 20ԷՆ ԵՒ 30ԷՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՕՐԱՑՈՅՑ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ
1904

ՀԻՆ ՏՈՄԱՐ—ՄԱՐՏ 22 ԱՒԱԳ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ Պահք։
ՆՈՐ ՏՈՄԱՐ—ԱՊՐԻԼ 4 Բ. Օր Զատկի
ՏԱՃԿԱԿԱՆ.—1322 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 17
ԿԷՍ ՕՐ.— Թրք. 5.41 Եւր. 5.26

ԿԵՆՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑ ՄԸ

ՈՐՈ՞ՆՔ ԵՆ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ՏԱՐԱԾԵԼՈՒ ԵՒ ԽՆԱՅՈՒԱԾ ԴՐԱՄԸ ՇԱՀԱԳՈՐԾԵԼՈՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Բ. (*)

Եւրոպական հասարակութիւններու մէջ խնայողութիւնը շահագործելու համար կան կարգ մը միջոցներ, ինչպէս խնայողական արկղները, ուր ամէն քաղաքացի կարող է իր ամենաչնչին խնայողութիւնն անգամ զետեղել տոկոսով։ Այդ բանը դիւրացնելու համար, պետութիւններ ո՛չ միայն ազգային հաստատութիւններ այլ եւ փոստ-հեռագրատան գրասենեակները ժողովուրդին խնայողութիւններն առնելու վիճակի մէջ դրած են։ Այնպէս որ ո եւ է մէկը, նոյն իսկ ամենափոքր գիւղի չինականը՝ կարող է իր խնայողութիւնը պետական արկղին յանձնել փոստային միջոցով։

Բայց այդ, ժողովուրդը կարող է գիծել շահագործման ուրիշ աղբիւրներու. քնել պետական կամ օտար ընկերութիւններու շահաբեր արժեթուղթերը կամ բաժնետոմսերը։

Բայց այս ու նմանօրինակ միջոցները երկրորդական կը մնան, բաղդատմամբ այն գերազանցօրէն օգտակար ու նպաստաւորմար միջոցներուն, որոնք տարածուած են ամէն երկիրներու, ամէն ազգերու մէջ, ինչպէս Անգլիա, Գերմանիա, Ֆրանսա, Պելճիա, Իտալիա, Տանըմարքա, Աւստրօ-Հունգարիա, Հոլանտա, Զուիցերիա, Սպանիա, Փորթուգալ, Ռուսաստան, եւն.։

Անա՛ այս միջոցներն է, որ արդէն մասամբ իրագործուած Թուրքիոյ մէջ, պէտք փափաքելինք աւելի ընդարձակուած տեսնել։ Այսինքն տեսնել Համագործակցական ընկերակցութիւններ (Sociétés co-opératives)։

Համագործակցական ընկերակցութիւններու գերը՝ Եւրոպայի աշխատաւոր դասակարգին, այսինքն չքաւորագոյն և գիտական, խմացական բարձր զարգացումէ զուրկ դասակարգին անտեսական կեանքին վրայ անսահման եղած է։ Անիկա միակ միջոցն է մեքենականութեան եւ դրամագլխատէրերու ամենակարող տիրապետութեան դէմ։ Միակ միջոցը ապրելու լաւ ու աժան, այսինքն խնայելու և ՄԻԵՒՆՈՅՆ ԺԱՄԱՆԱԿ խնայողութիւնը շահագործելու։

Այս ընկերակցութիւնները ունին այլեւայլ ձեւեր, որոնք կարելի է դասակարգել երկուքի.

1. Համագործակցական սպառող ընկերակցութիւններ (Sociétés co-opératives de consommation)։

2. Համագործակցական արդիւնաբերող ընկերակցութիւններ (Sociétés co-opératives de production)։

Կան՝ որոնք թէ՛ արդիւնաբերող են և թէ՛ սպառող (Sociétés co-opératives de production et de consommation)։

Կան եւ համագործակցական փոխատու-խնայող ընկերակցութիւններ են.։

Արդ ի՞նչ է այս ընկերակցութիւններու նպատակը, և ինչպէս պէտք է իրագործել։

Առնենք նախ սպառողականը։

Ենթադրեցէ՛ք խումբ մը մարդիկ՝ բաղկացած արհեստաւորներէ, խանութպաններէ, մանրավաճառներէ և վերջապէս այն տեսակ մարդերէ, որոնք լայն միջոցներ չունին, որը օրին կ՚ապրին ու մեծ ջանքով յաջողած են 5-10 ոսկի խնայել։

Այդ մարդոց առաջին նպատակն է իրենց այդ պզտիկ խնայողութիւնը շահագործութեան մէջ դնել։ Ի՞նչ ընեն. կը հաստատեն սպառողական ընկերակցութեան մը կանոնագրութիւնը,—կը կարծենք թէ կանոնագրութիւն կազմելու գործը շատ դիւրին է. բաւական է այդ կարգի հաստատութեանց կանոնագրին մէկ օրինակը բերել տալ Եւրոպայէն, և տեղական պայմաններուն պատշաճեցնելով գործածել,—եւ կը բանան, օր. համար, նպարավաճառի խանութ մը։ Այդ ընկերակցութեան մասնակցողներէն իւրաքանչիւրը, նախապէս որոշուած անդամավճարը — 25 ղրշ., կէս, մէկ ոսկի կամ աւելի— կ՚ընէ։ Աւելորդ է ըսել թէ՝ նպարավաճառ մակաղինը բանալէ առաջ, ընկերակցութիւնը հարկ եղած թոյլտուութիւնը կը խնդրէ իշխանութենէն, որը ապահովաբար հրամանը կուտայ, քանի որ երկրի օրէնքները՝ վաճառականական գործողութիւնները չեն արգիլեր։

Մակաղինը իր ապրանքները մեծաքանակ գնելով, բնականաբար աժան կը գնէ։ Աժանութեան հետ համրնթաց է տեսակի լաւութիւնը։ Ապրանքը ծախելու գործին մէջ կայ երկու եղանակ։ Մէկը այն է՝ որ ընկերակցութեան բոլոր անդամները ապրանքը կը գնեն առնուած արժէքով (au prix de revient) և ոչ թէ հրապարակի գնով։ Այս պարագային մէջ գնող անդամը կ՚ունենայ ծախքի ճուաղում մը։ Երկրորդ սիստէմը, որ ընդհանրապէս ծանօթ է սիստեմ Ռոչտէլ անունով, կը կայանայ այն բանին մէջ, որ անդամները ապրանքը կը գնեն ո՛չ թէ առնուած գնով, այլ առ հասարակ հրապարակի վրայ ծախուած արժէքով։ Այս պարագային, անդամը կ՚ունենայ եկամուտի յաւելում մը։ Տարին անգամ մը, կամ վեց ամիսը անգամ մը ընկերակցութիւնը իր հաշիւները կը տեսնէ։ Ենթադրենք, որ 10 % շահած է մակաղինը։ Այն ժամանակ իւրաքանչիւր անդամ իր դրած դրամին համեմատութեամբ կը առնէ իր շահը։ Եթէ անդամը ընկերակցութեան մասնակցած է 5 ոսկի դնելով, տարւոյ վերջը կը առնէ 50 ղր. շահ։ Այս երկու սիստեմներու վերջինն է ամէնէն աւելի նպատակայարմարը, որովհետեւ անդամը ամավերջին շահու կլորիկ գումարի մը տէր կ՚ըլլայ. մինչդեռ առաջին սիստեմով՝ օրական 10-20 փարա ծախքի պակասը իրեն մեծ օգուտ մը չըներ։ Անդամները՝ անշուշտ աւելի մեծ խնայողութեան մը պզտոյցը կուտան տարեկանին իրենց շահը չառնելով, այլ ձգելով որ այդ շահն ալ արդիւնաբերէ։ Ընկերակցութիւնը այն ժամանակ կարող կ՚ըլլայ իր գործերը մեծցնելու, աւելի ընդարձակելու։

Այս պզտիկ օրինակը բաւական կը համարինք սպառողական ընկերակցութեան մասին գաղափար մը տալու համար։ Ընկերակցութեան անդամներէն կախուած է, ծխասր ունենալով միջոցները պատշաճները՝ բանալ այս կամ այն մակաղինը. կարող են նպարավաճառատունէ բոլորովին տարբեր խանութ բանալ։

«Գալով արդիւնաբերող ընկերակցութիւններուն», ասոնք քիչ մը աւելի դժուար պիտի ըլլայ իրագործել Փոքր-Ասիոյ մէջ։ Ասոնց համար բաւական չէ միայն դրամագլուխ ունենալ. պէտք է նաև գիտական, ճարտարարուեստական որոշ զարգացում ունենալ։ Բայց նորէն, թերեւս կարելի ըլլայ իրագործել արդիւնաբերութեան այնպիսի ճիւղեր, որոնք մեքենայական և գիտական մեծ ծանօթութեան կարօտ չեն, օրինակ գորգագործութիւնը, մանուածի, խաւլաւի և ուրիշ ոսկեղենի գործուածքներու պատրաստութիւնը, կամ վերջապէս հացագործութիւն և ուրիշ այնպիսի արդիւնաբերական ճիւղեր, որոնք բանալի են երկրին մէջ։ Անկարելի չէ նաև օրինակի համար, ընկերակցութիւն մը կազմելով հողը մշակել մեքենական կատարելագործութեամբ։ Մէկ խօսքով նախաձեռնութեան, և չմոռնանք չկշռել, խելօք գործունէութեան անհագին դաշտ մը կայ գաւառացիներու առջեւ, եթէ այս վերջինները քիչ մը մտածեն, գլուխ յոգնեցնեն։

Անա՛, համառօտ ձեւով, սպառող և արդիւնաբերող ընկերակցութիւնները։ Ինչպէս ըսի՝ կան տեսակ այլեւայլ ձեւերը, օրինակ թէ՛ արդիւնաբերող և թէ՛ սպառող ընկերակցութիւնները, որոնք մէկ կողմէ կ՚արդիւնաբերեն, միւս կողմէ կը սպառեն։

Բայց այդ այլեւայլ ձեւերուն մէջ, կայ մէկը որ գիւղական համայնքներուն համար հրաշքներ կարող է գործել։ Այդ՝ փոխատու-խնայողական ընկերակցութիւն է։ Ենթադրեցէք որ գիւղացիները՝ իրենց կարողութեան համեմատ՝ ձեռնարկելով այդ տեսակ ընկերակցութեան մը, նեղ օրերու մէջ իրարու օգնեն. ի՜նչ մեծ հարուած պիտի ըլլայ տոկոս այն անհիրա ազրոսկերուն, որ վաշխառու կը կոչուին։

Եթէ գիւղացիները հնչուն դրամով ընկերակցութիւն կազմելը դժուար գտնեն, կրնան ապրանքայնի արմատքով մասնակցել. իւրաքանչիւրը՝ հասարակաց շտեմարանին տարեկան կուտայ, օրինակ կէս քիլէ ցորեն։ Ցեռոյ շտեմարանը նաղը մնացածին կը հայթայթէ աղքատներուն։

Եթէ գիւղացիները քիչ մը աւելի հարուստ են, կարող են՝ ընկերակցութեան չնորհիւ, հողագործական մեքենաներով գործել։

Իսկ սպառողական ընկերակցութիւն մը՝ անբաղդատելի օգուտներ պիտի տայ գիւղացիին։ Ենթադրեցէք որ գիւղի մը բնակիչները, կամ անոնց մէկ մասը, ընկերակցութեամբ բանան կեանքի անհրաժեշտ պիտոյքները ծախող խանութ մը։ Արդիւնքը։ Ներկայ գիւղացին, երբ իր բերքը քաղաք տանի ու ծախէ, իր բոլոր դրամը անկէ շատ խանութպաններու գրպանները պիտի լեցնէ։ Այլեւս պիտի չխաբուի, կը լաւ ապրանք ստանալու պատճառով բոլորովին պիտի չնեղուի։

Անա՛ այն միջոցները, որոնք տարածուած են քաղաքակիրթ բոլոր երկիրներու մէջ, և յոյս ունինք որ կը տարածուին նաև Փոքր-Ասիոյ ամէն գաւառներուն մէջ։ Սպառողական համագործակցական ընկերակցութիւնները մանաւանդ չափազանց մասնաւոր ձեւով ժողովուրդին, որը կարող է անմիջապէս նոյն իսկ գործադրել զանոնք։

Գնել կեանքի անհրաժեշտ պիտոյքները մեծ քանակութեամբ, բաժնել զանոնք անդամակիցներուն մասամբ (en détail), օգտուելով այն շահէն, որը այլ եւ այլ խանութպաններ կամ վաճառականներ պիտի իւրացնէին, լաւագոյն միջոցն է առանց դժուարութեան խնայելու և միեւնոյն ժամանակ խնայած դրամը շահագործելու։

«Առանց դժուարութեան» խնայելու (եւ հետեւաբար խնայողութիւնը ծաւալելու) բսինք. և արդարեւ անա՛ ինչպէս։ Ամէն անդամ, երբ ընկերակցութեան անդամը գնում մը կ՚ընէ, այդ առարկային վրայ ոեւէ վաճառականի ընելիք շահը՝ օրինակ 10-15 առ հարիւր՝ կը մնայ այդ անդամին։ Ու առ աւելի ընկերակցութիւնը իրեն կ՚ըլլայ. «Դուք մեր մակաղինէն, որ ձերն ալ է, գնեցէք 500 ղրուշի ապրանք. մենք այդ գումարին վրայ հարիւրին այսչափ շահ ըրինք։ Այդ շահը, կամ աւելի ճիշդ խնայողութիւնը ձեզի կը դարձնենք»։ Ու այսպէսով անդամը տարուան մէջ շահեցաւ գումար մը, որը քանի մը տարիէն կարող է կլորիկնալ։ Արդ, այդ անդամը ունէ՞ր զրկանք կրե՞ց, իր ծախքերը նուազեցո՞ւց. ո՛չ. ընդհակառակն լաւ ապրեցաւ, լաւագոյն պիտոյքը՝ աժան գնեց և ծախսելով հանդերձ խնայեց։

Կարելի էր նաև եւ մասնաւորէ ընել Համագործակցական ընկերութիւններու ուրիշ կարգէ բարիքները։ Բայց, թերեւս այդ մասին խօսիլ աւելորդ ըլլայ, որովհետեւ մեր գրութիւնը արդէն բաւական երկարեցաւ։ Միայն բառով մը չօշափելու համար այդ կէտն ալ, ըսեմ թէ այդ ընկերակցութիւններու օգուտը ոչ միայն անհատական է, այլ ինքն անդամակիցներու յատուկ, այլ եւ ընդհանուր։ Սպառողական ընկերակցութեան մը մակաղինը ոչ միայն անդամակցին առջեւ բաց է, այլ եւ ոչ-անդամակցին. այնպէս որ այս վերջինը՝ եթէ տարեգլխին իրականացած շահին մէջ բաժին չունենար, գոնէ իր պիտոյքները կը հայթայթէ այդ մակաղիններէն լաւ ու աժան գնով. այդ մակաղինները բնականաբար, կը սանձեն նաեւ վաճառականներու, խանութպաններու չափազանցական անզուսպ եռանդը, ու գաւառական հասարակութեան համար կը հանդիսանան մէյմէկ պաշտպաններ, դրամագլխատէրերու կեղեքումներուն և քմահաճութեանց դէմ։

Վերջացնելէ առաջ, ցոյց տալու համար, թէ ինչ աստիճան տարածուած են այդ ընկերակցութիւնները եւրոպական երկիրներու մէջ, ներկայացնենք հետեւեալ ցուցակը։ Պէտք է գիտնալ սակայն որ այդ ընկերակցութիւնները միայն սպառողական են, հաշիւի չեն առնուած արդիւնաբերողներն եւ ուրիշները։

	սպառ. Ընկ.	անդամ
Անգլիա ունի	1800	1500000
Գերմանիա ունի	1500	400000
Ֆրանսա »	1400	390000
Իտալիա »	1100	350000
Տանըմարքա »	600	300000
Պելճիա »	500	300000
Աւստր. Հունգ. ունի	500	190000
Զուիցերիա »	300	180000
Հոլանտա »	150	200000
Ռուսիա »	130	30000
Սպանիա »	80	40000
Փորթուգալ »	20	10000

Ուրեմն 12 երկիրներու մէջ գոյութիւն ունին մօտաւորապէս 8 հազար ընկերակցութիւն, 4 միլիոնի մօտ անդամներով։ Բայց պէտք է նկատի ունենալ որ ամէն մէկ անդամը՝ մէկ ընտանիքի ներկայացուցիչ է. հետեւաբար եթէ իւրաքանչիւր ընտանիք առնուազն 4 հոգիէ բաղկացած ենթադրենք սպառողական ընկերակցութիւններու կը մասնակցին մօտ 16 միլիոն հոգի։

Իսկ հաշիւ եղած է, որ այդ 8 հազար ընկերակցութիւնները տարեկան 200 միլիոնի զուտ շահ մը կ՚իրականացնեն։ Ալ երեւակայեցէք։

Այդ կարգի տնտեսական ընկերութիւնները՝ մասնաւոր դրած են նաև հարաւային Ռուսիոյ եւ Պարսկաստանի մէջ։ Արդարեւ Նոր Ջուղայի և Թէհրանի ժողովուրդները անցեալ եւ այս տարի հաստատեցին նմանօրինակ տնտեսական ընկերակցութիւններ, որոնք տարակոյս չկայ թէ հետզհետէ պիտի բարգաւաճին եւ ծաւալին։ Մէկ քանի շահագրգիռ օրինակներ ալ տուած ըլլալու համար, յիշենք անգլիական Ռոչտէլ քաղաքի ընկերակցութիւնը, որուն հետեւեալ սիգդէմին ակնարկեցինք արդէն։ Այդ ընկերակցութիւնը հիմնեցին 20 աղքատիկ ասանդնանկներ՝ 1844ին, չարաթական 10 սանթիմի անդամավճարով մը.

	անդամ	զուտ շահ Ֆր.
1850ին ունեցաւ	600	22000
1860ին »	3450	400000
1870ին »	5500	600000
1880ին »	10600	1200000
1891ին »	11647	1305000

Բարիզի մէջ, 1874ին, 32 բանուոր, իւրաքանչիւրը 1 ֆրանք տալով սպառողական ընկերակցութիւն մը կը հիմնեն, որը, այսօր, 18000 անդամ և տարեկան 8 միլիոն ֆրանքի գործառնութիւն ունի։

Այս մէկ քանի օրինակները բաւական են ցուցնելու թէ ինչ տեսակին օգուտներ կարող են տալ այդ կարգի ընկերակցութիւնները ժողովուրդին եւ երկրին։

Հապճեպով գրի առնուած այս յօդուածով՝ ես աշխատեցայ մասնաւորէ ընել միայն այդ օգտակար և ամէն երկրի մէջ տարածուած ընկերակցութիւններու գոյութիւնը մեր ժողովուրդին։ Ես ջանացի ցոյց տալու այդ կարգի ընկերակցութեանց գաղափարին բեղունութիւնը։ Գաղափարէն գործին անցնիլ ուղղիներուն կը մնայ աւելի մօտէն շահագրգռուիլ, ուսումնասիրելով տեղական պայմանները՝ իրագործել այս կամ այն ընկերակցական ձեւը։

Տ.

(*) Տես. Շաբաթի թիւէն եւ վերջ

ԾԱՂԿԱՁԱՐԴԻ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Տաղկազարդ, թէ ծաղկազարդ. Ո՞րը կ՚ուզէք ընդունեցէք, թէև հոկառակ ընկալեալ սովորութեան՝ այս վերջինն աւելի ճշմարիտ ըլլալու էր, քանի որ գաւառներուն մէջ ուր ձմեռ կայ անվերջ, ոչ թէ մարտ ամսուն, այլ նոյն իսկ ապրիլ կիսուն ծառն ու ծաղիկ հազիւ կը զարթնուն եւ, ո՜ւր կը մնան զարդն ու սեթեւեթ։

Հոս Վասփորի մշտագարուն ափանց վրայ գէ՛թ, ներելի էր որ հօգիներ պօէտ ,բնութեան նախատօնակ այս առտուն՝ կանուխկեկ արթուն, ուղէին վայրկեան մը ըմբոշխնել լիաթոք, հասաւաղջիկ՝ երբ սպասուհի կ՚ապրէր տան մը մէջ, երբ տակաւին հազիւ 14 տարեկան էր... հայր, մայր, եղբայր, ազգական, վերջապէս ոչինչ ունէր աշխարհի վրայ... զինքը եկեղեցիի մը դրանէն կախած էին նոր ծնած ատեն... Մեղքի մը պտուղն էր թերեւս, ճիւղէն ինկած, ճզմուելու վտանգին մէջ... բարի կին մը քովը առած էր զայն, խնամած էր, տարիներով, դաստիարակած էր և աղքատ ըլլալուն՝ չէր կրցած մեծնալէն վերջ քիչ մը բան թողուլ իրեն... խեղճ աղջիկը, իր պաշտպանէն զրկուած, ստիպուած էր սպասուհի դառնալ, իր ճակտին քրտինքովը պատառ մը չոր հաց ճարելու համար, և ինկած էր տան մ՚որուն մէջ հարուստ, մաքուր համբաւի մը տիրացած, պատուաւոր ճանչցուած ամէն մարդէ յարգուած, բայց իրականապէս երեւակայելիք ամէնէն գձուձ մարդուն պիտի հանդիպէր։

(Շարունակելի)

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (26

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Դրամի Քօղին Տակ

ՎԷՊ

ՏՂԱԿԱՆ—ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Բ.

—Ես ցուրտէն չեմ վախնար, Սօֆի ... ես կրնամ երթալ... բայց տակաւին չեմ կարծած, տակաւին կը խոսմ որ մեկզի պիտի ձգես այդ յամառութիւնդ ու պիտի բերել պիտի առ...

—Զըլլար չէ՞...

—Ըսիր, այո՛, բայց թերեւս չմտածեցիր թէ ո՞վ էր այս խնդիրքը ընողը...

—Ո՞վ էր։

—Ո՞վ էր ո՛ր... չէ՞ր գիտեր... լա՛ւ. քեզի ըսեմ թէ ո՛վ էր... այդ խնդիրքը ընողը միայն հայր մը չէր որ իր զաւկին սէրէն դրդուած կը լքէր տանը, երեխայթը, հրաւիրեալները, և հակառակ այս օդին, կէս գիշերանց մինչեւ հոս կուգար, այլ նաև այն տեսակ մարդ մը՝ որուն շատ բան կը պարտէիր դուն, որ քեզի համար իր կեանը, զաւակը, ընտանիքը մոռցած՝ երեսի վրայ թողած էր այսքան տարիէ ի վեր որ ամբողջ հարստութիւն մը վրայ տուած էր քեզի ու՛լ աւելի հանգիստ, ու՛լ աւելի շողշողուն վիճակ մը ապահովելու համար, եւ որ քու քմահաճոյքներդ, քու դրամի պահանջներդ գոհացնելու գոհացնելով՝ այսօր մօտ է իյնալու, սնանկանալու, անպատուուելու... հիմա հասկցա՞ր թէ ով էր այդ խնդիրքը ընողը...

Ցուրտին քմծիծաղ մը պրկեց Սօֆիի շրթունքները։

Ձեր բարկացած այս անգամ, բայց իր հանդարտութիւնը շատ աւելի ըսպառնալից էր, և դժուար չէր գուշակել թէ այդ հանդարտութեան տակ տհասար փոթորիկ մը կը խլրտէր։

—Ուրեմն այդչափ ողբալի՞ կը գտնես վիճակդ, հարցուց մեղմ ձայնով մը։

—Նոյն իսկ չեմ կարծեր թէ մարդ կրնայ աւելի ողբալի վիճակ մը ունենալ, պատասխանեց սեղանաւորը։

—Լա՛ւ, ըսաւ Սօֆի, քանի մը բառով ես քեզի պատմութիւնը պիտի ընեմ ուրիշ էակի մը որ ինքն ալ աշխարհի ամէնէն ողբալի վիճակը ունենալ կը կարծէ... երբոր վերջացնելու ըլլամ, անգամ մը կը բաղդատենք ձեր երկուքին վիճակը եւ կ՚որոշենք թէ որո՛ւ կը մնայ լալու իրաւունքը։

Ցակոբիկ ասա ուզեց ընդմիջել, բայց Սօֆի ժամանակ չթողուց ու շարունակեց.

—Կին մը կայ այսօր՝ զոր գրեթէ բովանդակ Բերա կը ճանչնայ... այդ կնոջ համար կ՚ըսեն թէ գեղանի է, թէ լաւ կ՚ապրի, թէ մինչ չքաւորութեան մէջ թողուած է... շատեր իր բըձանքովը կը հիացին, շատեր կը նախանձին իրմէ, կ՚ուզեն իր տեղը ըլլալ. իր անունը կրել, իր դիրքը գրաւել... հաւասարելու աղքատ կը խոնարհին տեսէք առջեւ... Նոյնիսկ մարդիկ կան՝ որոնք ոչ թէ միայն իրենց հարստութիւնը, այլ նաև իրենց պատիւն, իրենց կեանքը զոհելու պատրաստ են իր սիրոյն... նախանձելի, երջանիկ էա՛կ մը, անանկ չէ՞...

Սեղանաւորը գլխու անորոշ շարժում մը ըրաւ։

—Սակայն այդ կինը, այդ երջանիկ նկատուած էակը, յարեց Սօֆի, ուրիշ անունն մըն ալ ունի. քող կ՚ըսեն իրեն... աղէկ մարդ ըրէ՛, քող կ՚ըսեն իրեն, և տակաւին ամէնը ասա չէ... տակաւին մարդիկ կան որոնք անպատիւ, անբարոյական կին մը կը նկատեն զայն... հասարակ, տարփն էակ մը. որուն երեսին թքնելու փափաք մը կը զգան, երբ փողոցին մէջ անոր կը հանդիպին... իրմէ ալ անպատիւ կին մըն է այդ կինը զոնէ աւելի առնէ մը չէն առ այն դասակարգին որուն կը պատկանի... անպատիւ կին մը... եւ այդ կինը իր շուրջը բարձրացող խնկարկութիւններուն, իրեն ընծայուած պաշտամունքին ու սէրերուն այնչափ կարեւորութիւն չի տար որչափ այն թուքին ու նախատինքներուն, որոնք շարունակ իր գլխուն վրայ կը կուտակուին... առաջինները ոչ մէկ գեղեցկութիւն կուտան իրեն... Գիտէ որ աւելի իր գեղեցկութեան ու միսին ուղղուած են քան թէ իր անձնական արժանիքին. բայց վերջինները որոնք ո՛չ իր գեղեցկութիւնը կը զգան ոչ ալ իր միսը, եւ շատ անգամ անկեղծ են իսկապէս, ուղղակի իր սիրտը կը բզքտեն, իր խիղճը կը խռովեն, կը չարչարեն զինքը... որ մը թերեւս իր մահուան պատճառը դառնան...

Սօֆի՝ երթալով կը բարբաջէր։ Զայնը, նախ մեղմ՝ տակաւ առ տակաւ կիրքի պոռթկում մը առնելով կը խըլրտէր։

—Այդ կինը, աւելցուց մէջ մեղմիւ, այդքան աննախ վիճակի մը մատնուելու համար ոեւէ յանցանք չէ գործած. այդ կինը պատասխանատու չէր իր անկումին... բաղդի խաղ մը միայն պատճառ դարձած է այդ անկել անդունդին մէջ գլորուելուն... անմեղ՝ աշխարհի իրերուն եւ մարդկային բնաւորութեան բոլոր հրէշային կողմերուն անծանօթ

նուան սաոք՝ մարմանդին և ծաղկին զարնան խնկուէտ։

Բայց ինչ յուսախաբութիւն, կ'ժաջամի մը ձմեռուան սառ ծոցէն մաղուած կուսայ քեզ համբոյր. չկայ կարմրուկ՝ արեւուր տաքուկ, լալկան օդին մէջ խանդավառ երգերը կը ցնդին, կը փիթտոին։ Որքան կ'ուզես բողոքէ, բնութիւնն անզօր է։ Ծակատաւրային ըմբոստութիւն մը, անմիրտ վրէժխնդրութիւն մը կը ճնչէ կուրծքէդ, մրմնջելով ակամբիդ. «Կաղանդը Զատկի օդով, Զատիկն ալ կաղանդի օդով։»

«Ձի գիրն լցցի» Բայց արդարութի՛ւն է այս....

*

Գաղափարաց զուգորդութեամբ մը կ'անդրադառնամ պահ մը այն կենդանի ծաղիկներուն որ չտեսան գարուն։ Ինչ ծիլեր, ձողբոջներ աւա՜ղ, տակաւին այնքան վաղ, դեռ կեանքի լոյսը չողջունած, մահրիմ գրկեցին ցուրտ չիրիմ։ Ինչո՞ւ այս աղէտ, երբ կեանքի արեւէն շող մը կ'ննաւէտ՝ կը բաւէր անոնց ալ բրդած մը կեանք տալ։ Բայց անէղերական օրէնքը կեանքի՝ կարծես չունի սիրտ, հոգի, զգացում, ջիղեր, հոն մի փնտռեր. հակայ մէկը միայն է որ կը գործէ ամենայն պաղարիւնմբ և մաթեմաթիքական ճշգրտութեամբ։ Հասա՛ ծառ մը արմատախիլ, հուսնա՛ բոյս մը նորածիլ, հոս՛ մահ ու մեռելութիւն, հոն՛ կեանքն ու յարութիւն, եւ վերջապէս յաւիտենական ձեւափոխութիւնը արեղերքի անհուն զօրութեան մէջ, որ կեանքի վարարանն է անշէջ։

*

Գարունը խաչաձեւող ձմեռուան քով անզգայ, ժամանակակից անտարբերութիւնը, ցուրտ անհաւասարութիւնը կայ, վիժուկը անդայն մեր ներկայ դարուն, որ խտոր կը համեմատէ յաւէտ հոգիներու ծաղկաղարդին հետ։ Հայրապետներ ներհուն այն հին օրերուն՝ սահմանելով զարնան ի տես այս չինկ հանդէս, մտածեր են անշուշտ թէ երբ ծառը կը ծլի, կը ծաղկի, ծաղիկը կը փթթի, հոգին ալ վեհանոյշ յոյսերու կը կարօտի, ուստի հարկ էր որ անմահութիւն բերող տօնը Տեառն Յարութեան զուգադիպէր ճիշդ պահերուն վերածնութեան։ Գեղեցի՛կ մտածում, գաղափար սիրուն, բայց այն բարի օրերուն՝ հաւատքը դեռ նորածոց՝ իր հուրքն ունէր բովանդակ, արդի հաւատքի ժանգերն եկամուտ, չէին գործեր դեռ հոս մեւս։ Ո՜հ, այն ատեն ձմեռը ձմեռ էր դեռ եւ գարունը գարուն։ Հոգեկան ինչ անակնկալ զարթօնքներ։

Սամաթիա ԶԳԱՑՆԻԿ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԾՈՎԱԿԱԼ ԹՕԿՕՅԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Ծովակալ Թօկօ սաստ կը պատմէ Բօրթ Արթիւրի բերանը փակելու համար իր ըրած երկրորդ փորձը.—

«Մարտ 27ի առաւօտ ժամը 3.30ին չորս շոգենաւեր, որոնք վերջերս քարերով եւ պայթուցիկներով լեցուած էին Օտաքայի մէջ, թորփիլահալածներու պաշտպանութեամբ շոգեցինդ նաւուցը ուղղուեցան, չնչմարուելով թշնամիներու ելեկտրական լուսարձակներէն։ Նաւահանգստի բերանէն երեք հանգոյց անդին, բերդերը եւ թորփիլանաւերը սոսկալի ռմբակոծութեան մը ակսան։ Մեր նաւերը եւ իրենց հետեւորդները կրցան չարունակել իրենց ճամբան եւ ներս մտնել։ «Հիյօ-Մարու», ամէնէն առաջ անցնողը, խարիսխ նետեց և Ոսկեղէն Բլուրէն գրեթէ երեք հանգոյց անդին պայթելով ընկղմեցաւ։ Միւս շոգենաւը, «Ֆուքուի Մարու» աւելի առաջ գնաց և խարսխելու վրայ էր երբ առաջակողմէն թորփիլահար եղաւ և ընկղմեցաւ։ «Եահիքօ Մարու» «Ֆուքուի»ի ձախ կողմը խարիսխ նետեց եւ ինքզինքը ընկղմեց։ «Եօնէյամա Մարու» ալ աւելի առաջ գնաց, «Հիյօ Մարու»ի և «Ֆուքուի Մարու»ի մէջտեղէն անցնելով եւ ջրանցքին մէջտեղը հասած ատեն թորփիլահար ըլլալով ընկղմեցաւ։ Փորձը մեծ քաջութեամբ գլուխ հանուեցաւ գնտակներու եւ ռումբերու փոթորիկի մը տակ»։

Ծովակալ Թօկօ յետոյ կ'ըսէ թէ «Եահիքօ Մարու» և «Եօնէյամա Մարու» շոգենաւերուն միջեւ եղած անջրպետը կարելի կ'ըսէ դեռ շոգենաւերու անցքը։ Այս փորձն ալ յանձնուած էր այն սպաներուն որոնք կատարած էին առաջին փորձը. իրենց բուռն փափաքին վրայ։ Ճափոնցիներէն տասներեք սպայ եւ զինուոր սպաննուեցան և վեց հոգի ալ վիրաւորուեցան։ Սպաննուածներուն մէջ էն յիսնապետ Սուգինօ և հրամանատար Հիրօզ։ Առաջինը շոգենաւը ընկղմելու համար պայթուցիկները բանկցնելու իջած էր, եւ ա՛լ չերեւցաւ։ Այդ միջոցին Ռուսերը թորփիլի բռնած էին շոգենաւը։ Հրամանատար Հիրօզ, սակայն, անմիջապէս շոգենաւ դարձաւ Սուգինօն առգտնելու յոյսով եւ հոն մնաց մինչեւ որ ջուրը նաւուն տախտակամածին հաւասարեցաւ։ Ճիշդ այն պահուն որ կը փորձէր ազատարար նաւակը դառնալ, ռումբ մը կառր կառր ըրաւ զինքը։ Թորփիլահալածները ողջ մնացողները փնտռեցին մինչեւ արշալոյս, բուռն կրակի մը տակ։ Երկու նաւեր մինչեւ մէկ հանգոյց ներս գացին եւ թշնամիին թորփիլահալածներուն հանդիպելով, կատաղի կռիւ մը ակսաւ։ Ռուսական մարտանաւ մը կաթսան ճնշասալով չոգիի ամպ մը դուրս խուժեց։

*. Ծովակալ Թօկօյի տեղեկագիրը ծովային նախարարին կողմէ կարդացուեցաւ Ճափոնի երեսփ. ժողովին մէջ եւ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։ Նախարարը մասնաւորապէս ծանուցանեց Բօրթ Արթիւրի բերանը գոցելու դժուարութիւններուն վրայ և ըսաւ թէ ծովակալ Թօկօյի ծրագիրը դեռ ամբողջովին գործադրուած չէ։ Ցայանի կը տեսնուի թէ Ռուսերուն զինուորական ոգին վերակենդանացած է ծովակալ Մաքարոֆի ժամանումէն ի վեր։

ՄԱՏՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

«Նիւ-Եորք-Հէրըլտ»ի Բեդերսպուրկի թղթակիցը կը գրէ.— «Հաւաստի աղբիւրէ ստուգեցի թէ բանակի մատակարարական ճիւղէն Իվքոֆ անուն պաշտօնեան, որ կարեւոր վաւերաթուղթեր ծախած է Ճափոնի, կախաղան հանուած է Շլիւսէլպուրկի բանտին մէջ։ Մատնութիւնը հետեւեալ պարագաներուն մէջ երեւան հանուեցաւ.— Իվքոֆ օր մը բացակայած էր իր պաշտօնատունէն, որուն պետը ճիշդ նոյն օրը պաշտօնաթուղթ մը ուզեց։ Ասիկա Իվքոֆի քով կը գտնուէր, Երբ ըսուեցաւ թէ Իվքով այն օրը չէ եկած, պետը պնդեց թէ ինչ որ ալ այդ պաշտօնաթուղթը անպատճառ տեսնել կ'ուզէ, որովհետեւ շատ կարեւոր է, եւ թէ պէտք է գտնել Իվքովը։ Ասոր վրայ Իվքոֆի բարեկամներէն մէկը գտնուեցաւ որ օր մը երբ Իվքոֆ իր գրասեղանին բանալիները տունը ձգած էր, իրեններէ փոխ առած էր անոր. եւ ատոնց մէջ կը գտնուէր հատ մը որ կը յարմարէր Իվքոֆի գզրոցին։ Այս բանալիով բացուեցաւ պաշտօնէական դարակը, եւ ամէնէն առաջ աչքառութիւն գրաւեց բաներէն մէկը եղաւ տետրակ մը, որ Իվքոֆի և Ճափոնի զինուորական կցորդին միջեւ փոխանակուած ամբողջ նամակները կը պարունակէր։»

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒԹԻՒՆ

Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն երկուշաբթի օրուան թուով.—25000 հոգինոց ռուսական զօրաբաժին մը կը շարունակէ Բօրէայի մէջնաղէն յառաջանալ երկու զօրագունդերով։ Առաջինը Թիւմէն գետին երկայնքէն կը յառաջանայ, իսկ երկրորդը Բօրէայի արեւելեան ծովեզերքի երկայնքէն։ Առաջին գունդը, որ Խաղախներէ եւ լեռնային հրետանիներէ կը բաղկանայ, Թանճ լիճը հասած է, Բաքթ-ճնսան լեռան (8 հազար ոտք բարձր) հարաւային արեւելեան կողմը, և իր ճամբան պիտի չարունակէ Եալուի երկայնքէն։ Գետը նոյն լեռան ստորոտէն կը ելնէ։ Երկրորդ զօրագունդը Բաւքչան հասած է՝ առանց Ճափոնցիի հանդիպելու, և հոն իր յառաջապահներուն միացած։ Ռուս հետազօտիչները հաստատեցին թէ Ճափոնցիները հիւսիս կը յառաջանան կէնսանէն։ Բինկ Եանկի նահանգին մէջ ճափոնական զօրքերը գրաւած են քաղաք մը և այդ քաղաքին հարաւային եւ արեւմտեան կողմը տարածուող երկիրը։

ՌՈՒՍԵՐՈՒ ԿԱՐԾԻՔԸ ՃԱՊՈՆՑԻՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍԻՆ

ՑԱՄԱՔԱՅԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ցամաքային առաջին ճակատամարտը, որ քիչ շատ կարեւորութիւն ունէր, այն եղաւ որ կատարուեցաւ Բօրէայի հիւսիսակողմը, Եալուի հովտին մօտ։ Ինչպէս հեռագիրներու բաժնին մէջ Զօր. Բուրօբաթքինի տեղեկութիւններէն հասկցուեցաւ, ճակատամարտը տեղի ունեցած է Անճուէն Զօէնկ Զու տանող ճամբուն վրայ։ Խաղախները ուզեցին գրաւել Ճափոնցիներուն պաշտպանութեան տակ գտնուող քաղաք մը, բայց Ճափոնցիները ճակատամարտի պահուն օգնութիւն ստացած ըլլալով, յարձակողները ետ քաշուեցան ի վերջոյ։ Ճափոնցիները իրաւ է որ այդ օգնութիւնը ստանալէ առաջ հարկադրուեցան Բօրէական մերձակայ գիւղի մը տուները պարպելու՝ մեծ կորուստներ կրելէ ետքը։ Բարեկամաբար օգնութիւնը չուստով հասաւ։ Ռուս զօրավարը գովեստիւ կը խօսի Ճափոնցիներու քաջութեան վրայ, որոնք հակառակ Ռուսերու գրաւած դիրքին այնքան նպաստաւոր ըլլալուն, «քաջարար դիմադրեցին, և կէս ժամուան կատաղի կռիւէ մը ետքը միայն դադրեցուցին կրակը։ «Այս աօթիւ Թան գրուէութիւն կը յայտնէ որ Ռուս պաշտօնական տեղեկագրի մը մէջ այս յայտարարութիւնը կը տեսնուի, Ճափոնական բանակին մասին այնքան արհամարհոտ կարծիքներ լսելէ և կարդացուելէ ետքը։ Ասիկայ է նաեւ կարծիքը Գնդ. Վէրէշչակինի, որ Զօր. Բուրօբաթքինի սպայակոյտին մաս կազմած է, եւ որ «Վիտմօսթի»ի մէջ կը գրէ.—«Մեր դիմացը ունինք կորովի եւ քաջարի հակառակորդ մը, որ միայն թուղթի վրայ չէ որ իր գոյութեան կռիւը մղել որոշած է. իրեն համար նահանջը անկարելի է. քանի որ ծովը կը գտնուի իր ետին։ Գործաւոր է կամ յաղթել կամ անհետանալ։ Կրնանք հաւատալ որ այսքան ճարպիկ եւ խորամանկ ժողովուրդ մը պատերազմի մէջ նետուած ըլլայ. առանց իր ույժին գիտակցութիւնը ունենալու։ Ճափոնցիները Բօէճներէն նաւազ խոհական չենք։ Բայց ասոնք 30000 պատերազմիկ միայն ունէին, և Անգլիացիները սահպուեցան 250000 զօրք ղրկել անոնց դիմադրութիւնը ջլատելու համար։ Ինչո՞ւ չընդունիլ որ Ճափոնցիները կրնան ի հարկին 600000էն 700000 զօրք հանել մեզի դէմ։

*. Բեդերսպուրկէն «Էքօ տը Բարի»ի կը հեռագրեն թէ ցամաքային վերջին առաջին ճակատամարտին միջոցին Ճափոնցիները 2000 հոգի էին։ Իսկ Խաղախներու վեց ջոկատները 900 հեծեալ-հետեւակազօրքերէ կը բաղկանային։ Հեծեալ հետեւակազօրքերը անոնք են, որոնք ձիերով պատերազմի վայրը կը փութան, եւ վերադարձին ալ ձի հեծած կը մեկնին, բայց կռիւէն առենը ձիէն վար կ'իջնեն, թշնամիին դիւրաւ նշանառութեան առարկայ չըլլալու համար։ Կռիւին ներկայ էր նոյն ինքն Զօրավար Միչէնքօ, որուն կարծեօք Ճափոնցիներէն 25 հոգին սպաննուած է, մեծ մասը սպայ, եւ 50 հոգիի չափ ալ վիրաւորուած Ռուսերուն կողմէ ծանրապէս վիրաւորուած երկու սպաներ մեռած են։

*. «Էնտէբէնտանս Պէլժ» այս առաջին ճակատամարտին առթիւ կ'ըսէ թէ ռուս զօրավարին Ճափոնցիներուն քաջութիւնը խոստովանիլը պատուաբեր է երկու կողմերուն ալ։ Այս ընդհարումը, կը յարէ նոյն թերթը, անտարոյ արդիւնք մը ունեցաւ, թեթեւ առաւելութեամբ մը ի նպաստ Ճափոնցիներուն։ Բայց պէտք է սպասել այս ընդհարման մասին Ճափոնցիներու սաւլէք տեղեկագրին, որմէ յաւելուածական տեղեկութիւններ կը սպասուին։ Հիմայ որ յառաջապահներն սկսան ընդհարիլ, կը յուսացուի որ զինուորական կարեւոր գործողութիւններ պիտի կատարուին ընդհանուր, և պատերազմը իր վճռական երեւոյթին մէջ պիտի մտնէ։ Զօր. Բուրօբաթքին այն կարծիքէն կ'երեւայ որ պէտք է դէպքերը փութացնել, եւ բազմաթիւ զօրքերով Բօրէա իջնելու համար պատրաստութիւն տեսնել ճափոնական զօրաց նոյն թերակղզին մէջ հաստատուելէն առաջ։

ՔՈՐԷԱՅԻ ՄԷՋ

ՀԻՒՍԻՍԱԿՈՂՄԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Սէուլէն «Տէյլի Քրոնիքլ»ի կը հեռագրեն Մարտ 25 թուով թէ 100,000 Ճափոնցի կայ Բաք-Շէնկի և Անժուի մէջ ուր համախմբուած են Միքատօին բոլոր զօրքերը։ Այլեւս հարաւային Բօրէայի մէջ փոքր ջոկատներ կան միայն որոնց պաշտօնն է պահպանել հաղորդակցութեան գիծը Սասէպօի հետ, Ֆուզանի ճամբով։ Զօրքերու յառաջխաղացութիւնը շատ դանդաղ է, որովհետեւ 15 մղոն տեղ քալելէ ետքը կը գիշերեն։ Զինուորներու 8 %ը հիւանդ է կամ ոչ-պատերազմիկ վիճակի մէջ. բնակերն եւ աղմուկերքը կը փոխադրեն Բօրէայի հեծեալներ։

*. Սէուլի իշխանութիւնները ամէն օր միջոցներ ձեռք կ'առնեն Սէուլի և Բօրէայի հիւսիսային կողմին մէջ հաղորդակցութիւնները խափանելու համար։ Միայն ճափոնական թղթատարին միջոցաւ կարելի է նամակ են. ղրկել և դէպի ի հիւսիս գացող լրատարները կը ձերբակալուին։ Հաւանական չի նըկատուիր որ Ռուսերը դէպի հարաւ յառաջանան, որովհետեւ ատիկա վտանգաւոր է. բայց Ռուսերը պիտի կրնան յաջողցնել ճափոնական յառաջխաղացութիւնը։ Մարքիզ Իթոյի յանկարծական վերադարձին վրայ շատ կը խօսուի Սէուլի մէջ, ուր անստուգութիւն կը տիրէ։

*. Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ հիւսիսային Բօրէայի մէջ հետազօտութիւն կատարող ռուս սպաները առուգած են որ Ճափոնցիները շատ զօրեղ ամրութիւններ կը շինեն Անժուի և Բոռ Լաղարէֆինն միջեւ։ Ճափոնցի ճարտարագէտներ հաղարաւոր աշխատաւորներ կը բանեցնեն աոր համար։ Կը կարծուի որ Ճափոնցիները այն ատեն պիտի սկսին յառաջանալ, երբ այդ ամրութիւնները անառիկ վիճակի մը հասնին։

ՔՈՐԷԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Սէուլէն Մարտ 26 թուով անգլ. թերթի մը հասած հեռագիր մը շատ ծանր կը նկատէ Բօրէայի ներքին կացութիւնը։ Բացի Ճափոնցիներու գրաւած տեղերէն, ուրիշ ամէն կողմ վարչական անկանոնութիւն կը տիրէ։ Նոյն իսկ Սէուլէն Բինկ-Եանկ տանող ճամբան ապահով է։ Հիւսիսային Բօրէայի բնակիչները լեռները ապաստանած են, ուր սոսկալի կը նեղուին։ Թոնիաքներ որ զանոնք կը հարստահարեն և փըրկանք կը պահանջեն, հետզհետէ կը կազմակերպուին. եւ օտարականաց չարժում մը առաջ բերելու պատրաստ են, երբ Ճափոնցիները առաջին ձախողում մը կրեն։ Սէուլ կեղծ դրամներով ողողուած է։ Պանքաներն եւ առեւտրական տուները տագնապալից կացութեան մէջ են. ուտեստեղէններու գինը կը աղէ օրէ օր։

ԿԻՆ ԹՂԹԱԿԻՑ ՄԸ

Օրիորդ Սթիւբցէնէկէր առաջին և թերեւս միակ կին պատերազմական թղթակիցը, Ժընէվէն ճամբայ ելաւ դէպի Թօքիօ, ճափոնական բանակին միանալու համար։ Օրիորդը ծանօթ է իբրեւ կարող լրագրող մը։ Պատերազմին դաշտէն թղթակցութիւններ պիտի ղրկէ զուիցերիական երեք ամէնէն կարեւոր թերթերուն։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Պալթիկի նաւարանին մէջ աւարտեցան հինգ ընդծովեայ թորփիլանաւեր որոնք յուլիսին Մայր. Արեւելք պիտի ղրկուին։

*. Բարիզի մէջ լուր առնուած է թէ ճափոնական կառավարութիւնը՝ որոշած է թէ օտար զինուորական կցորդներու եւ թէ լրագրի թղթակիցներու թոյլ չտալ որ ճափոնական բանակին գործողութեանց հետեւին։

*. Վլատիվոսթոքէն 32 քիլոմեդր հեռու գտնուող Ուսսուրիայքի ածխահանքին Չինացի բանուորները գործադուլ ըրած են։ Այս պատճառաւ դէպի Վլատիվոստոք հանքածուխի փոխադրութիւնը դադրած է։ Նոյն ածխահանքին մէջ աշխատութիւնները չարունակելու համար Բօրէացի գործաւորներ կ'աշխատուի գտնել։

ՇԱԲԱԹ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 1 Ապրիլ.—Լիաօ-Եանկէն տեղեկութիւն կուտան թէ Բօրէայի առաջին ճակատամարտին մէջ ռուսական զէնքերը յաջողութեամբ պսակուած են։ Այդ կռիւին մէջ Ճափոնցիները Ռուսերէն տասնապատիկ աւելի կորուստ ունեցեր են։ Ճափոնցիները 50 դիակ թողեր եւ 120 վիրաւորեալ վերցուցեր են։ Լիաօ-Եանկ համախմբուած ռուսական զօրքերը խանդավառուած են այս յաղթութենէն։

—Ռուս զօրքերու փոխադրութիւնը եթէ արդի ընթացքով չարունակուի, Զօր. Բուրօբաթքին մայիսի վերջը 500000 զինուոր պիտի ունենայ իր տրամադրութեան տակ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Ճափոնական դեսպանատունը կը յայտարարէ թէ ճիշդ չէ այն լուրը թէ Ճափոն բանակցութիւններ սկսած է Նիւ Եորքի մէջ, նոր փոխառութիւն մը կնքելու համար։

ՓԱՐԻԶ.—Բարթ Սաիտ Ֆրանսացիները ռուսասիրական մեծ ցոյց մը ըրին, երբ «Վարիակ» եւ «Բորիէց» մարտանաւերուն ազատուած նաւազները անցան ջրանցքէն։

—Ճափոնական կառավարութիւնը կանոններ որոշեց պատերազմական գերիներու հանդէպ ըլլալիք վարմունքին նկատմամբ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ուայհէյհէյէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հարթուած պէտք է նկատել Նիւչուանկի զինուորական վարչութեան առթիւ անգլիական եւ ամերիկեան հիւպատոսներու հանած խնդիրները։

ՕՏԷՍԱ.—«Մալայա» շոգենաւը հոս հասաւ՝ բերելով «Վարիակ» յածանաւին ազատուած սպաները եւ նաւազները։ Բազմաթիւ մարդիկ շոգենաւով եւ նաւակներով «Մալայա»ն դիմաւորելու գացին։ Նաւահանգստի հրամանատարը Ս. Գէորգի խաչեր պիտի բաժնէ նաւազներուն, որոնք երբ Օտէսայի փողոցներէն անցան, զինուորներ և զանազան վարժարաններու աշակերտներ երկու կարգի վրայ շարուած կեցած էին իրենց ի պատիւ։

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԻԷՆՆԱ.—Ճափոնական բանակէն երեք զօրագունդեր Եալուի վրայ կը քալեն, ուր համախմբուած են ռուս զօրքերը։

—Ռուսերը 4000000 մարքի գնեցին գերմանական «Ֆիւրսթ Պիզմարք» շոգենաւը։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ ԴՈՒՐՍ

ԹԻՊԷԹԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՄԱՆՐ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ ՄԸ

Ռուեթէր ապրիլ 1 թուականով կ'իմանայ թէ ուրբաթ օրը ծանր ճակատամարտ մը տեղի ունեցեր է անգլիական արշաւախմբին և Թիպէթցիներուն միջեւ։ Այս վերջինները ետ մղուեր են եւ իրենց բանակետղը գրաւուեր է։ 400էն 500 Թիպէթցիներ սպաննուեր են։ Թիպէթցի զօրավար մըն ալ սպաննուեր է։

Ասով կը հաստատուի աւելի երկար ատենէ ի վեր նախատեսուած հաւանականութիւն մը։ Արդէն Թիպէթցիները առաջին օրէն դիմադրութեան նշաններ կը ցուցնէին, եւ անգլիական պատուիրակութեան կցուած արշաւախմբին ալ հրահանգ ունէր զէնքի դիմելու, եթէ որ եւ է ընդդիմութիւն ըլլար։ Դեռ մանրամասնութիւն չկայ, բայց Անգլիացիները արդէն Թիպէթի լեռնադաշտը հասած ըլլալով, կ'երեւայ թէ այդ կողմերը բանակած Թիպէթցի զօրքերը ա՛լ սպասելու պէտք չտեսան և յարձակումով մը դիմաւորեցին զանոնք, սակայն արդիւնքը այնչափ աննպաստ եղաւ իրենց համար։

Կռիւը տեղի ունեցած է Թուէնայի մէջ, ուր կը գտնուէր անգլիական պատուիրակութիւնը՝ գնդ. Եընկհըզպէնտի հետ։ Իսկ արշաւախումբը Զօր. Մաքտօնալտի հրամանատարութեամբ Թունա հասաւ երկուշաբթի օրը։ Այդ ձեւով անգլ. զօրքերը Թիպէթի բաց լեռնադաշտը հասած եղան։ Թունա գիւղը, որ ամայի բլուրի մը ստորոտը կը գտնուի, քանի մը լքուած տուներէ կը բաղկանայ։ Շրջակայ երկիրը ամայի և անբարեբեր է և մեզի համար այնչափ տխրական եղող փայտը հոն պերճանքի նիւթ մըն է, որ 40 մղոն հեռուէն կը ճարուի։ Որովհետեւ այն կողմերէն ուտեստ ճարել կարելի չէ, անգլ. կառավարութիւնը չորեքշաբթի օր Ֆարի դառնալ, նոր պաշար առնելու։

*. Անցած տարի Մայիսին էր որ անգլիական կառավարութիւնը արտօնութիւն ստացաւ Չինաստանէն՝ բարեկամական պատգամաւորութիւն մը ղրկելու Թիպէթ, որպէս զի խորհրդակցին սահմանագլուխաեւտրական կարգ մը խնդրոց մասին որոնց վրայ անհամաձայն էին Հնդկաստանի և Թիպէթի կառավարութիւնները։ Քանի մը շաբաթ վերջը գնդ. Եընկհըզպէնտ, պատգամաւորութեան հետ ճամբայ ելաւ 300 Սիխ զօրքերու հետ և դէպի Ֆարիի բերդը յառաջացաւ, ուրկէ հեռացան Թիպէթցիները։ Այդ դիրքը ամրացուեցաւ և պատգամաւորութեան գլխաւոր մասը երկար ատեն սպասեց հոն և ապարդիւն ջանքեր եղան համոզելու համար Թիպէթի իշխանութիւնները որ բանակցելու գան։ Վերջապէս յառաջխաղացութիւնը չարունակուեցաւ, բայց զօրքերուն հրաման տրուած էր բնաւ նախայարձակ չըլլալ։

Անգլիական այս ձեռնարկին նուաճական արդիւնքներէն մէկը պիտի ըլլայ ուղղակի ճամբու մը բացումը Հնդկաստանէն Չինաստան։ Արդէն այս ատենակ ճամբայ մը կայ Թիպէթի-ն ամ նահանգէն մէջէն մինչեւ Չինաստանի կեդրոնը։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ.—Խիստ օրինագիծ մը.—Երեքշաբթի օրը Անգլիոյ ներքին գործոց նախարար Պ. Էյքըրս Տըկլըս Երեսփ. Ժողովին ներկայացուց օտարականներու մասին պատրաստուած նոր օրինագիծը, որով անգլիական կառավարութիւնն ալ իրաւունք պիտի ունենայ երկրէն արտաքսելու չքաւոր և անբարոյ օտարականները։ Ազատական կուսակցութիւնը կ'ընդդիմանայ այս օրէնքին։ Նոր օրէնքին տրամադրութեան համաձայն, Անգլիա չպիտի ընդունուին անբարոյ օտարականները, անբարոյական կիները և անոնց շահած դրամով ապրող մարդիկը, ոճրագործները, անոնք որ կըրնան բեռ ըլլալ հանրային գթութեան վրայ և կամ ապրուստի յայտնի միջոց մը չունին և վերջապէս անոնք որ կը մերժեն տեղեկութիւն տալ իրենց ինքնութեան և եկած տեղին մասին։ Կառավարութիւնը իրենց տեղերը պիտի դարձնէ այդ օտարականները նոյն իսկ զիրենք բերող նաւերով։ Այն օտարականները որոնք անբարոյ վարմունք մը ունեցած են Անգլիոյ մէջ, և բանտ ղրկուած են փոխանակ տուգանքի, կրնան, իբրեւ իրենց դատավճիռին մէկ մասը, Անգլիայէն հեռանալու հրաման ստանալ դատարանէն։ Կառավարական մասնաւոր պաշտօնեաներ շոգենաւ երթալով, պիտի քննեն ճամբորդները, ցամաք ելլելէ առաջ։ Ամէն օտարական պարտաւոր պիտի ըլլայ տեղեկութիւն տալու իր անձնական հանգամանքին, նախնիքներուն և բնակելիք տեղին մասին։ Առաջին քանի մը տարիներու միջոցին բնակարանի փոփոխութեան մասին տեղեկութիւն տալու պարտաւոր պիտի ըլլայ։ Օտարականներու բնակած թաղերը և տուները քննութեան ենթակայ պիտի ըլլան։

Ներքին գործոց նախարարին տուած տեղեկութիւններէն հասկցուեցաւ թէ 1881ին 135,000 օտարական մտած էր Անգլիա, 1891ին 219,000 և 1901ին 290,000, այսինքն 152,000 աւելի։ Ասոր մէջ չեն Անգլիա ծնած ընտանիքները։

ԲԱՐԻԶԷՆ ուրբաթ օրուան թուով հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ բամպակի տագնապին պատճառաւ, ոստայնանկի գործարանները փակուած ըլլալով, 28,000 ջուլհակներ անգործ կը մնան հիւսիսային Ֆրանսայի մէջ։

ՍԵՐՊԻՈՅ պաշտօնաթերթը ուրբաթ օր հրատարակեց թէ գնդ. Տամիան Բօբովիչ և միւս թիկնապահները և սպաները պաշտօնանկ եղած են։ Բէթար Թագաւորին առաջին թիկնապահ նշանակուած է գնդ. Միլոշեվիչ։

ԱՆՕԹՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ՊԱՅՔԱՐ

ՈՍԿՈՐ ԵՒ ԿԱՇԻ ԻԲՐԵՒ ՈՒՏԵԼԻՔ

ԽՄԲԱԳԻՐԻ ՄԸ ՏԱՆՋԱՆՔՆԵՐԸ

Ամերիկեան թերթի մը օգնական խմբագիրը, Պ. Լէօնիտաս Հիւպառ, որ երկրախուզութեան համար Լապրատոր ղրկուած էր, հոն սովամահ եղաւ անցեալ տարի։ Դեռ նոր կը հասկցուի իր ամբողջ պատմութիւնը, որ այնչափ սրտակեղեք է։ Պատմութիւնը հաղորդած է իր ազատուած ընկերներէն փաստաբան մը.

Պ. Հիւպառ յուլիսին սկիզբը ճամբայ ելաւ փաստաբան Ուալէյսի եւ հնդիկ առաջնորդի մը հետ, եւ երեքը մէկ հարիւրաւոր մղոն Լապրատորի ներսերը մտան, հասնելով այնպիսի տեղ մը ուր ոչ մէկ սպիտակամորթ ոտք կոխել համարձակած էր։ Իրենց ուտելիքը շատ քիչ էր սակայն, եւ օգնութեան սպասեցան։ Երկրախոյզները հարկադրուեցան քաշուիլ, սոսկալի նեղութիւններ կրելով։ Օդը այնչափ ցուրտ էր որ կարելի չէր ձուկ որսալ, և հազիւ կրցան քանի մը թռչուն զարնել տեղ տեղ։ Մարդիկը այնչափ անօթի էին որ՝ փետուրներէն զատ ամբողջովին կերան թռչունները։ Հոկտ. 11ին տեղ մը հասան ուր երկու ամիս առաջ եղջերու մը զարկած եւ կերած էին։ Հոն գտան կենդանիին չորցած ոսկորները, մորթը եւ կտորները. և եփելով կերան։ Այդ միջոցին խուզարկուները պարզապէս քալող կմախքներ դարձած էին։ Յաջորդ օրը Պ. Հիւպառ այնչափ տկարացած էր որ չկրցաւ քալել եւ իր ընկերները ձգեցին զինքը, քանի մը կտոր ուտելիքով, եւ իրենք ճամբան չարունակեցին ամենամեծ դժուարութեամբ, որովհետեւ ձիւնը խափանած էր ճամբան։ Վեց օր վերջը գիտուեաւ վիճակի մէջ ազատուեցան խումբ մը մարդոց կողմէ։ Այդ վեց օրուան միջոցին քանի մը կտոր չորցած ոսկորով, կաշիէ կտորներով եւ կանանչ, բորբոսած ալիւրով ապրած էին։ Իսկ խմբագիրը սովամահ եղաւ հոկտ. 18ին, եւ մարմինը վերջէն գտնուեցաւ։

Պ. Հիւպառ օրագրութիւն մը պահած էր, որուն մէջ յուզիչ կերպով կը նկարագրէ իր վերջին ժամերը։ Իր կրած սոսկալի տառապանքները եւ մահուան մօտենալը՝ անօթութեան հետեւանքով։

Ահաւասիկ քանի մը հատուածներ այդ օրագրութենէն, որ կը սկսի հոկտեմբեր 18ին.—

«Մինակ եմ դաշտին վրայ։ Ընկերուել վերջ, հասկցայ թէ ա՛լ չեմ կրնար աւելի առաջ երթալու փորձ ընել ընկերներուս հետ։ Անոնք պիտի ջանան Մեծ Լիճը հասնիլ, եթէ կրնան եւ օգնութիւն հասցնել ինծի։ Մեր վերջին երկու օրերը խիստ տաժանելի էին։ Օրագրութիւնս չեմ գրած, որովհետեւ այնչափ տկար եմ։ Երեկ այն տեղը ուր իջած էինք երկու ամիս առաջ, ալիւրի հին պարկ մը ծալքը գտայ, որուն կըտոր մը ալիւր փակած էր։ Ասիկա եփեցինք հին եղջերուի ոսկորներով, ինչ որ քիչ մը թանձրացուց չինուած ապուրը։ Թէյթէղէ սափ մը մնացած ալ գտանք զոր նետած էինք։ Ասկէց քիչ մը խառնեցինք ապուրին. կարծես ուժ կուտար մեզի։

Եկեղեցւոյ մարթի կառք մըն ալ ունէինք ապարին մէջ, որ Թանձրացեալ զայն։ Գիրքը քնացած ինկայ, մինչ ընկերներս Յովհաննու Աւետարանէն համարներ կը կարդային ինծի... Երբ ընկերներս բաժնուեցան, թէյ, եղբօրս ոսկերներ և նոր գտնուած ալիւրի պարկի ուրիշ կառք մը ձգեցին ինծի, Գաւաթ մը թէյ և քիչ մը ոսկորէ ապուր խմեցի, ինչպէս նաեւ ոսկորէ հիւպուր, քիչ մը կաշի ալ կերայ որ իւղած ... բացմնէ չառ համեղ էր։ Աստծոյ զօրութեան ցուցին ըլլալ, այս տողերը գրելու չափ ուժ ստացայ։ Իրարմէ բաժնուած առնն երկու ընկերներս իրենց նուաղած շրթունքներով քանի մը անգամ համբուրեցին երեսս։ Ես ալ իրենցը համբուրեցի։ Ցեռայ անոնց քովէն, աղօթելով որ աղէ հանգիստ ընեն գիր աղաւնն։ Աստուծոյ հաճոյ եւ գիր աղաւնն։ Աստուած օրհնէ զիրենք։ Վրանս ժայռի մը ուժ սղմած է։ Անձրեւը կը տեղայ ... Այս գիշեր կամ վաղը թերեւս օրս ... քըզ բացուի. այնպէս որ կարենամ կըրակ վառել եւ ուտել կաշիէ մուճակս մը ... և չըսաւած մարթէ թաթպանները ... Անօթութեան տեղ տաղնապները անըզգալութեան տեղի տուած են։ Բաւնս կսկիծ։ Անշուշտ կը կարծեմ թէ սովամահ ըլլալը այնչափ գէշ չէ։ Բայց թող մէկը չենթադրէ թէ առոր կը պահեմ Միայն պարապասուած եմ.... չափ։»

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴԻ ՏՕՆԸ

Ծաղկազարդը եղանակին ամէնէն անպատ շրջանին հանդիպեցաւ այս տարի։ Հակառակ գարնան առաջին նշաններուն, ցուրտ ու անձրեւոտ օր մը կը տիրէ հիմա ինչպէս Պոլսոյ մէջ, նմանպէս Պոլսոյ մօտակայ տեղերը։ Աղքատութեան ալ եկեղեցին երէկ մեր տեսած մէկ նմանն ալ նոյնը կը հաստատէ։ Այս անպատեհ պայմանները սակայն արգելք մը չեղան որ երէկ առաւօտ եւ երեկոյ խուռն բազմութիւն գտնուէր եկեղեցիներու մէջ։ Պատրիարքարանը՝ հաստատուն քարոզիչ ունենալու Թաղերէն զատ, միւս Թաղերուն ալ քարոզիչներ ճարեց Պոլիս գտնուող անպաշտօն եկեղեցականներէն։ Ս. Պատրիարքը կը փափաքի որ ամէն Թաղ յանուն քարոզիչի քիչ կամ շատ ամսական մը վճարէ եւ իր հաստատուն քարոզիչը ունենայ, սակայն Թաղական Խորհուրդներ կան որոնք հազիւ իրենց առօրեայ ծախքերը կը գոցեն տարեկան պատկառելի բացերով. ասոնք ինչպէս վճարեն քարոզիչի ամսական, երբ սովորական կիրակիներ քարոզ լսող ժողովուրդ ալ չկայ եկեղեցիներու մէջ. ասոր կը բաւականանան միայն մեծ տօներու քարոզիչ եկեղեցական մը պահանջել, օրուան տօնին վրայ քան մը խօսելու եւ եկեղեցական հանդիսաւորութիւն մը կատարելու։ Այս պէտքին համար եթէ Պոլսոյ մէջ չգտնուին իսկ անպաշտօն եկեղեցականներ, (ինչ որ անկարելի է) դժուար չպիտի ըլլայ Արմաշէն բերել, ինչպէս Դուրեան Սրբազան ալ գրեթէ ամէն տարի կը հրաւիրուի եւ այս տարի ալ կը պատրաստուէր գալու Պէյօղլուի եկեղեցին զմնելու համար, եթէ վերջին օրերու խանդակ օդերը իր առջար վիճակը խանգարելու երկիւղը չտային։

Ս. Պատրիարքը երէկ առաւօտ և երեկոյ ներկայ գտնուեցաւ Մայր Եկեղեցին եւ քարոզ խօսելով կատարեց Դռնբացէքի արարողութիւնը։ Երկսեռ բազմութիւն ներկայ էր այս արարողութեան որ իրաւամբ Հայ. Եկեղեցւոյ ամէնէն սրտաշարժ արարողութիւններէն մէկն է։ Պատր. Փոխանորդ Սըրբազանը Սամաթիոյ եկեղեցւոյն մէջ և Տ. Գրիգորիս եւ Տ. Վահրամ Արքեպ.-ներ իրենց Թաղի եկեղեցիներուն մէջ, Տ. Բարթողիմէոս Արքեպ. Բերայ Ս. Լուսաւորիչ եւ ուրիշ քարոզիչ եպիսկոպոսներ եւ վարդապետներ ալ իրենց Թաղին եկեղեցիներուն մէջ կատարեցին Ծաղկազարդն ու Դռնբացէքը։ Դռնբացէքը է որ գոնէ ներկայ տօնական օրեր մէջ ժողովուրդին բարեպաշտական զգացումը օգտարկել վիճակի մէջ կը տեսնուի։ Այս զգայուն գործնական արդիւնքն են որ կ'ըսուին կը լեցնեն մեր եկեղեցիները եւ դռները։

—«•»—«•»—

ԲԱՐԻԶԻ ԱԶԳ. ՄԱՏՐԱՆ մասին հետեւեալը կը կարդանք «Ոստամպօլ»ի մէջ.—Այն օրերուն ժամուն գոր Համիդ կը կառուցանէն Ժան-Կուժան փողոցին մէջ, գրեթէ աւարտած է բոլորովին։ Սալարկումներն ու ճարտարապետական այլ եւ այլ մանրամասնութիւնները լրացած են, եւ օծման արարողութիւնը պիտի կատարուի Զատկական տօներու միջոցին։ Ֆրանս. արուեստագէտներու ընկերութենէն պատկա-

ոք տաղանդաւոր նկարիչ մը, Գ. Լըզաուս, պատերը պիտի զարդարէ պատկան նկարներով, որոնց գլխաւորը պիտի ըլլայ «Եզեկիէլի Տեսիլք»ը, մեծ որմանկար մը որ յղացուած է արեւելեան արուեստին համաձայն։ Հոն պիտի ներկայացուի Փրկչին պատկերը՝ շրջապատուած չորս Աւետարանիչներէն, որոնք իրենց քով կը կրեն խորհրդանշաններ, ինչպէս Հրեշտակը, Առիւծը, Ցուլը եւ Արծիւը. իսկ ասոնց վրայ Փիւնիկը՝ որ Սուրբ Յարութեան խորհրդանիշն է։»

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Ռուման քաղաքի եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը տեղւոյն երկսեռ վարժարանը փակեր եւ վարժուհիներ էր՝ հետագրութեան —նամականուն ընելու պայմանաւ, 5 տարուան պայմանաժամով եւ տարեկան 3000 ֆր.ի վարձքով։ Հոգաբարձութիւնը պիտի ընէ եղեր ներքին բոլոր պատրաստութիւնները, մէկ տարուան վարձքը ծախք ընելով, եւ թէ վարժարանին փակման ու վարժուհի տրուելուն գլխաւոր պատճառն է եղեր տեղւոյն քահանան, Տ. Ստեփան Մայսեան, որ կ'ըսեն թէ հարուստ է եւն.։ Շիտակը նախանձելի և տխուր հոգաբարձութիւն մը, որ եկեղեցւոյ շահուն այսքան նախանձախնդիր է։ Սակայն ի՞նչ պիտի ըլլայ այս տարեկան 3000 ֆր.ը կամ առոր նման ուրիշ 3000 ֆր.ներ, երբ ոչ վարժարան կայ, ոչ աշակերտ։ Գալով քահանային, աւելորդ է գրել իր մասին, երբ մինակը չէ իր տեսակին մէջ ի Ռումանիա։

ԽԱՍՔԷՕՅԻ Գալֆաեան Որբանոցի Խնամակալութեան տիկինները անցեալ ուրբաթ օր ներկայ գտնուեցան Խասքէօյի եկեղեցին որբուհիներու վերջին Արեւագալի երգեցողութեան եւ ապա որբանոց երթալով աչքէ անցուցին հաստատութեան ուսումնական եւ մատակարարական վիճակը, ինչպէս նաեւ կատարելի նորոգութիւնը։

Հիւանդանոցի Տիկնանց խնամակալութիւնն ալ անցեալ ուրբաթ օր Ս. Պատրիարքին բնակարանը գումարուեցաւ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ Բրովիտէնս քաղաքը գտնուող ազգայիններ, 30 անգլիական ոսկի ղրկած են Պատրիարքարան, Վանայ Կեդրոնական վարժարանին ի նըպաստ։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպանատան Թարգմաններէն Մէհմէտ Խան, շաբաթ օր Պատրիարքարան երթալով տեսակցեցաւ Ս. Պատրիարքին հետ։

ԳՕՆԵԱՅԻ եկեղեցւոյն համար յառաջիկայ Զատկական տօներուն առթիւ, ժամանակաւոր Թաղ. Խորհուրդի մը կազմութեան համար 5 հոգի առաջարկուած էր Պատրիարքարանի։ Ս. Պատրիարքը հետագրաւ հաստատեց առաջարկեալ ժամանակաւոր մարմինը։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ ըստ որոշման Կըրօն. Ժողովոյ, Գումգաբուի Լուսաւորչեան Դպրոց Դասու տնօրէն խորհրդոյ փոխ ատենապետը հաստատեց պաշտօնագրով։ Ն. Սրբազնութիւնը Թաղին քարոզչին եւ աշակերտեցին եւ Թաղ. Խորհուրդին ուղղեալ պաշտօնագրով կը ծանուցանէ Դպրոց դասուն հաստատութիւնը։ Փոխ ատենապետն է Կրիկորեան։ Զաւէնեան, տնօրէն խորհրդոյ անդամք են Տեարք՝ Յակոբ Վարժապետեան՝ Ատենապետ, Արշակ Կարապետեան՝ Ատենադպիր, Կարապետ Պօղոսեան՝ Գանձապետ, Ենովք Պօղոսասարեան՝ Կալուածապետ, Արտաշէս Ազարեան՝ Համարակալ։

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ Թաղ. Խորհուրդը յառաջիկայ Զատկական տօնին առթիւ փոխան գնալով բաժանորդագրութեան գործին նոր մղում մը տալու համար՝ «Պնակաց Մասնաժողովայ»ներկայ անդամոց աջակից-ընկեր տուած է, որոնք սիրայօժար ընդունած են իրենց առաջարկեալ պաշտօնը»։

ՊԱԼԱԹԻ Աղքատախնամը Ս. Զատկի առթիւ 70ի չափ աղքատիկ աշակերտներու եւ աշակերտուհիներու բըզգեստ, գլխարկ, կօշիկ, գուլպայ եւ Թաշկինակ պատրաստելով հինգշաբթի օր եւրաքանչիւրին առանձին առանձին պիտի բաժնէ։ Բացի վեց ձեռք զգեստէն՝ զոր նուիրած է Վարդան էֆ. Ամէնճեան, Պալաթի Աղքատախնամը ինք պատրաստած է։ Մասնաւոր գովեստի արժանի է Աղքատախնամի անդամներուն ջանքը՝ որով հակառակ Թաղին աղքատ վիճակին, ամէնուն ալ գոհացում կուտայ առհասարակ։ Իրեն ձեռնտու գտնուած են նաեւ Խորէնեան եւ Սալմաթոմրուքի վարժարաններուն օրիորդները՝ որոնք անձնուիրաբար ձեւած եւ կարած են զգեստները և որոնց աշխատութիւնը շնորհակալութեան արժանի է։

«ԻՒՆԻՕՆ» ապահովագրական ընկերութեան Արեւելքի եւ Թուրքիոյ ընդհ. Տնօրէն Բայսէրլեան Սիմոն էֆ. շաբաթ օր ռուսական շոգենաւով Պոլիս դարձաւ Մէրսինէն։

Պոռա՞ սղեան ընտանիքը խորին ցաւով կը ծանուցանէ դառնաղէտ մահը

ՄԿՐՏԻՉ ԷՖ. ՊՈՒՐՆԱԶԵԱՆԻ

(ՍԵՂԱՆԱՒՈՐ ՎԱԼԻՏԷ ԽԱՆԻ ՄԷՋ)

որ յետ սակաւօրեայ հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն երէկ առաւօտ։

Յուղարկաւորութեան ափսոր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը, երեքշաբթի ժամը 4ին (Ը. Թ.) Գատըգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցիին մէջ, ուր փոխադրուած է հանգուցելոյն մարմինը, որ պիտի ամփոփուի Սկիւտարի գերեզմանատունը, իր նախնեաց գամբարաններն մէջ։

Մարտ 22)4 Ապրիլ, 1904. Գատըգիւղ Մանօթ.—Շոգենաւը կամուրջէն կը մեկնի ժամը 3.40ին։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

=(•)0(•)=

ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

2 Ապրիլ 1904

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	96.82
Րէժի	(Tab. Turcs)	371.
Գօնսօլիտ	(R. Nouv. Unif.)	82.40
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	122.
Պանք Օթթ	(Banque Ott.)	577.
Թրանսվալ	(Transwal)	96.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(ՄԱՅՍ ՄԱՐՏԻ)

ՊԱՇՏՕՆ.— Պարթենի (Գաստամունի) նայիպ անուանուեցաւ Գալէճիկի նախորդ նայիպ Ալի Հայտար էֆ.։

Բէլդան Մասէնի (Խարբերդ) նայիպ՝ Արաբկիրի նախորդ նայիպ Եուսուֆ Զիա էֆ.

Գէհէնիի (Խարբերդ) նայիպ՝ Ճապաղճուրի նախորդ նայիպ Իպրահիմ Հագգը էֆ.

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Ուլայի Ա. աստիճան տրուեցաւ Անատոլու և Հանգոյ Մասնաքէններու Ժողովոյ Ա. քարտուղար Նաֆըզ պէյի։

Միւթէմայիզի աստիճան՝ Թիպէ գիւղախումբին Տնօրէն Րիզա պէյի։

Սանիէի աստիճան՝ Թոքաթի մուհասէպէճի Էօմէր էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Իֆթիխարի ականակուռ պատուանշան տրուեցաւ Խիտավէնտիկեարի կուսակալ Րէշիտ պէյի։

Ա. կարգի Օսմանիյէ՝ Կայս. բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն Ներքին տեսչութեանց ուսուցիչ Ֆէրիտ Զէքերա փաշայի։

Բ. կարգի Օսմանիյէ՝ Տէֆթերհանէի վերատեսչութեան Դ. ճիւղին Ա. քարտուղար Հիլմի էֆ.ի։

Գ. կարգի Օսմանիյէ՝ Բաղտ. Բժշկ. Ժողովոյ և Առողջապահական Ժողովոյ անդամ Սիւրէյեա փաշայի։

—•—

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆԾԱՅՈՒՑԸ.— «Լը Հէրալտ» կը գրէ.—Կը լսուի թէ ձեռք առնուած կարգ մը միջոցներու շնորհիւ Օսմ. Կայսրութեան ելմտացոյցը հաւասարակշռուած է։ Ձեռք բերուած այս կատարեալ յաջողութեան վրայ Օսմ. Կայսրութեան ելմտական գործերը բարգաւաճման նոր շրջանի մը մէջ կը մտնեն։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՍՊԱՏԱԿՆԵՐԸ.—Մարտ 14ին, Կէլիպոլէն կը գրեն Սելանիկի թերթերուն թէ Զակօրիչանի գիւղէն Պուլկար Բէթրօ Բուկանչի՝ որ առնէ մը ի վեր ապստամբութիւն կ'ընէր, իր մէկ ընկերոջ հետ ձերբակալուեր է։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ասպիկանական վերակազմութեան գործը կատարելապէս գլուխ հանուած է, ու այդ կազմուած յանձնաժողովին ջանքերով։ Հիմայ Թաղին գիշերապահներու վերակազմութեան սկսուած է։

ԲԱՐԻԶԻ մէջ գտնուող Օսմանցի վաճառականները կը խորհին տեղւոյն մէջ Օսմ. ջաաեւարական սենեակ մը հաստատել, ինչպէս կան ուրիշ ազգերու վաճառական սենեակներ։ Ասոր համար վերադառնալուն կը սպասեն Բարիզի Օսմ. դեսպան Միւնիր փաշայի, որուն պիտի առաջարկեն սենեակին նախագահութիւնը։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Պետական Խորհրդոյ անդամ Թաւֆիգ փաշա ուրբաթ օր իտալական դեսպանատունը երթալով, ի դիմաց Վեհ. Սուլթանին, արդիւնաւորութիւնը հարցուց դեսպան Մարքի տի Մալասփինայի, որուն հիւանդութիւնը բարւոքելու վրայ է։

ԻՏԱԼԱՑԻ ՀՆԱՐԻՉ ՄԸ. Պ. Ճիուզէբէ, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն արտօնագիր մը առած է, գործիքի մը համար՝ զոր ինք հնարած է, և որով պիտի կրնայ ծովուն խորէն լուսանկար առնել։ Ծովային նախարարութիւնը, քննելէ ետք

զը այս գործիքը, յայտարարած է թէ անիկա պիտի դիւրացնէ ծովուն խորը կորսուած առարկաները գտնելը։

ԱՂՋԿԱՆՑ համար արհեստից վարժարան մը պիտի բացուի Պոլիս, Զափաջեվէի մօտ տեղ մը։ Կրթական նախարարութեան սեփական գետին մը վրայ։

ՌՈՒՍՍԵՒԾԱՌՈՆԱԿԱՆ պատերազմէն «Մոլայա» շոգենաւով վերադարձող եւ Վոսփորէն անցնող Ռուս սպաներուն մէջ կը գտնուէին «Վարեակ» յածանաւուն սպաներէն՝ հարիւրապետ Սթէբանոֆ, դեր տեղակալ Պոլք, եւն.։ Այս վերջինը վիրաւորուած է՝ հետեւեալ պարագաներուն մէջ.— Ռումբ մը պայթեր է իր ոտքերուն առջեւ և հըրաշքով միայն, մինչ հազարաւորները կըտոր կտոր եղած էին, ինք թեւ վէրքեր ստացած է սրունքներէն եւ գլխէն, այդ վէրքերը անցած են, բայց աչքինէն՝ որ այպէտով մասամբ կորսնցուցած է իր տեսողութիւնը։ Ինչպէս յայտնի է, Չէմուլբօի պատերազմին առեն դեր տեղակալ կամս Նիրօտ սպաննուեր է ուրիշ մը։ 32 նաւաստիներ որոնք վիրաւորուած էին, ճամբան ապաքիներ են։ Ռուս. նաւաստիները շնորհապարտ կը մնան Անգլիացի նաւաստիներու, որոնք օգներ են իրենց ամէն տեսակ խնամքներ ընծայելով։ Սենկարուրի Ռուս. հիւպատոսը իւրաքանչիւր նաւաստի մէյմէկ ձեռք զգեստ նուիրեր է։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիոյ ընկերութեան ընդհ. Տնօրէն առդ. Զանտէր ընտանօք մայրաքաղաքս ժամանեց շաբաթ օր։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպանատան նախորդ խորհրդական Պառոն Վանկէնհայմ որ Մէքսիկայի դեսպան անուանուած է, ուրբաթ օր հոս հասաւ։

ՃԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐՆԵՐԸ.— «Զալիբէ» ըսուած պանիրներուն եղանակը ըլլալով, Ներքին Գործոց նախարարութիւնը պէտք եղած հրամանները տուած է առ որ անկ է, որպէս զի պանիրները մաքուր և կլայեկուած սափորներու մէջ պատրաստուին և մաւուր լաթերու մէջ փաթթուած ծախուին։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ ենթարկուեցան Գատայլի նախագահ առնելի ընդհ. դատախազի օգնականի փոխանորդ սադրականութեան քննիչ Խալիլ և հարցաքննիչ դատարանի օգնական Հիւսէյին էֆ.ները. որոնք կաշառք առած էին։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԸ.—Բ. Դրան տեղեկագրուեցաւ թէ Օսմ. Հանրային Պարտուց հին պարտաթուղթերուն B. C. D. սէրիները միացեալ պարտքերու պարտաթուղթերուն հետ փոխանակուին վերաբերեալ հրահանգին ժԲ. յօդուածին մէջ նշանակուած է թէ Օսմ. Հանրային պարտուց պարտաթուղթերը կը պատկանին անոր որուն քով կը գտնուին, որով կորսուած կամ գողցուած պարտաթուղթերու համար ըլլալիք պահանջումները նկատողութեան պիտի չառնուին, թէ փոխանակման գործողութեան վերաբերեալ և հանրային պարտուց կանոնագրին կցուած որոշմնագրին Բ. յօդուածին Գ. մասը կը տրամադրէ թէ b. c. ու d. սէրիները միացեալ պարտաթղթերու հետ փոխանակուելու համար մինչեւ առանձին հինգ տարի չներկայացուին, ժամանցումի պիտի ենթարկուին ի նպաստ Կայս. կառավարութեան. առանց փոխարէն շրջաբերութեան հանուելիք նոր պարտաթուղթերուն բարեփոխելով գինը Կայս. Կառավարութեան պիտի վերադառնայ, և թէ Է. յօդուածը կը տրամադրէ որ վճարման պայմանաժամէն մինչեւ վեց տարի չներկայացուած կտրօնները եւ վիճակահանութենէ չահած որոշեալ պայմանաժամէն մինչեւ տասնըհինգ տարի չներկայացուած պարտաթուղթերը ժամանցումի պիտի ենթարկուին ի նպաստ Կայս. կառավարութեան։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ վարչութեան պաշտօնեաներու յանձնաժողովին նախագահ Համար պէյ վերընտրուեցաւ այդ պաշտօնին մէջ։ Այդ յանձնաժողովը կը կատարէ պաշտօնեաներու անուանումը, պաշտօնանկութիւնը եւն.։ Նոյն վարչութեան պաշտօնեաներուն պահեստի սնտուկին նախագահ կարգուեցաւ իտալական գաղութերակ Կալիչիոլի մարքիզը որ քանի մը տարիէ ի վեր կը վարէ այդ պաշտօնը։

ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնատունը հրահանգ ուղղելով ամէն կողմ, ծանոյց որ կալուածներու արժէքը փոխելու գործողութիւնը մեծ ուշադրութեամբ կատարուի, արժէքները լաւ առհմանուին և այդ պաշտօնը կատարող գնահատիչները պարկեշտ ու ուղղամիտ անձեր ըլլան։

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ խիստ աղդարարութիւններ ըրաւ դըպրոցներու տնօրէններուն որ դպրոցին մէջ Թքնելը արգիլեն, քանի որ ասոր փոփոխիկ հիւանդութիւններով վարակուած ուսուցիչներ եւ ուսանողներ կը գտնուին, և Թուքերու միկրոպները կը նպաստեն այդ հիւանդութեանց ծաւալման։

ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ եղաւ Ներքին արքունեաց մաքսատան ժղթատարական պաշտօնեայ Գարթի Ֆիքրի էֆ. գեղծում գործած ըլլալուն համար։

ՎԵՐՋԻՆ անգամ Մերսինի մէջ պատահած հրդեհին առթիւ, Պոլքան ապահովագրական ընկերութեան կողմէ մասնաւոր քննիչ մը ղրկուած էր նոյն քաղաքը, իրեն վիճակած վնասին քանակը ճշդելու համար։ Այդ քննութիւնը կատարած ըլլալով, պատրաստուած տեղեկագրէն կը հասկցուի որ նոյն ընկերութիւնը 15 հազար ֆրանք վնաս կրած է։ Այս գումարին հատուցման համար Մերսինի գործակատար Կարապետ էֆ. Գըլըճեանի հրահանգ տրուած է։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ վարչութեան կողմէ Պիլէճիկի շերամաբուծական քննիչ կարգուած է Պարտիզակցի Երուանդ էֆ. Փափազեան որ այսօր կը մեկնի իր պաշտօնատեղին։ Ցիչեալը Պրուսայի շերամաբուծական վարժարանին փայլուն եւ կարող ընթացաւարտներէն ըլլալով, ցորդ քանիցս շերամաբուծական մրցումներու մէջ շնորհաւորելի յաջողութիւններ ունեցած է՝ առաջին մրցանակներու արժանանալով։

=〰=

ՌՃԻՐ, ԱՐԿԱԾ, ԵՒԼՆ.

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Գարաթովի Սթրէմաւ գիւղին մէջ (Փասավա) անծանօթ անձերու կողմէ 4 հոգի սպաննուած և երկու կիներ ալ վիրաւորուած էին։ Այս խուժդուժ ոճիրին մասին քննութիւն մը բացուած է, արմէ կը տեսնուի թէ ոճիրը պուլկար ապստամբներէ ոմանց կողմէ գործուած է եւ ըստ այժմ ոճրագործները կը հետապնդուին։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.—Այնօրօզէն կ. Պոլիս եկող «Բարասքէվա» անուն նաւը որ 90,000 օխա ածուխ բեռցած էր, սոսկալի փոթորիկի մը հետեւանօք կորսնցնելով իր ճամբան Իսքէչէյի Պէլոմթիյէ գիւղին մօտ ժայռի մը բախելով կտոր կտոր եղեր է և նաւազներէն երկու հոգի Սոթիրի և Եօրկի խղդուեր են։ Իսկ նաւուն միւս պաշտօնեաները լողալով կրցեր են ծովեզերք հասնիլ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

—«o»—

ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼԷՆ

(«Սուրհանդակ»ին հաղորդուած)

ԹՕՔԻՕ, 2 Ապրիլ. — Հակառակ ռուսական տեղեկագրերու, կը պնդեն թէ Ջանկչունկի ճակատամարտին մէջ Ճափոնցիներուն կրած կորուստը ճափոնական տեղեկագրին մէջ նշանակուածն է միայն։ Ասկէ զատ կարելի չէ ըսել թէ Ճափոնցիները ետ քաշուած են, քանի որ յաջողեցան գրաւել քաղաքը։ (Տես շաբաթ օրուան հեռագիրները)։

ՆԻՒՅՈՐՔ.—Ամերիկեան հիւպատոս Պ. Միլլըր ծանոյց Նիւչուանկ ըընակող Ամերիկացիներուն թէ Մ. Նահանգները ընդունած են քաղաքին մէջ պաշարման վիճակ հաստատող ռուսական յայտարարութիւնը։ Դարձեալ ըըրոյց կը պտտի թէ քաղաքը մօտերս պիտի փակուի ականներով, որոնք գետին բերանը պիտի զետեղուին։ Նիւչուանկի պաշտպանութեան պատրաստութիւնները կը շարունակուին։

ԲՈՐԹ ԱՐԹԻՒՐ.—Ռուս հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ մարտ 26ին ռուսական նաւատորմիղը նաւահանգիստէն դուրս ելլելով Միօթաօ կղզիները կ'երթար, երբ «Նովիք» մարտանաւը ճափոնական նաւ մը նշմարեց որուն մէջ 10 Ճափոնցի, 11 Չինացի, ինչպէս նաեւ զանազան թուղթեր և հեռագիրներ եւ երկու Հոլանդիական թարգմաններու քարտէսներ կը գտնուէին։ «Նովիք» իր մէջ առեր է ճափոնական նաւուն նաւազները և եռեէն քաշեր է նաւը, որ յետոյ ընկղմուեր է։ Ասկէ վերջը նաւատորմիղը Բորթ Արթիւր դարձեր է։ Ըսուեր է կ'ըսէ թէ նաւուն մէջ գտնուածները յանկարծուած էին ճափոնական ջոկատի մը որ վերջերս Հայանտօ կղզին հանուած էր։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Հարաւային Ռուսիոյ Հրեաներուն մէջ վրդովիչ լուրեր տարածուած ըլլալով, ռուսական թերթերուն յանձնարարուեցաւ ետ կենալ ժողովուրդին կիրքերը գրգռող հրատարակութիւններէ։ Տեղական իշխանութիւններուն յանձնարարուած է խիստ միջոցներ ձեռք առնել խաղաղութիւնը և հանրային բարեկարգութիւնը պահպանելու համար։

ԲՈՐԹ ԱՐԹԻՒՐ.—Զօրս Վլատիմիրովիչ մեծ-դուքսը հոս հասաւ մարտ 30ին։ Ծովակալ Ալեքսէյեվ, որ մարտ 31ին հոս հասած էր, աչքէ անցուց ռուսական նաւատորմիղը, և ջերմապէս շնորհաւորեց ծովակալ Մաքարոֆը։ Բորթ Արթիւրի շրջանակին մէջ ամէն բան հանդարտ է։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Պաշտօնաթերթը ռուսական գործակատարին մէկ գեկոյցը հրատարակեց, որ կ'ըսէ թէ Զօրը շընորհակալութեամբ կը մերժէ օտար կամաւորները։

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

(«Սուրհանդակ»ին հաղորդուած)

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Բացարձակապէս կը հերքուի այն լուրը թէ ճափոնական տորփիլը նորէն Բորթ Արթիւրի վրայ յարձակեր է մարտ 30ին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թիէնցինէն լուր կուտան թէ Չինացիները ծովակալ Ալեքսէյեվի պահանջման վրայ, իրենց զօրքերը Մուքտէնէն 70 քիլոմեթր անդին քաշեր են։

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Զօրս նոր զօրաբանակներ պիտի կազմուին Վարշաւիոյ, Վիլնայի եւ Քիէվի նահանգներուն մէջ, Մանչուրիա ղրկուելու համար։

—∞—

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ սկսուած բանակցութիւնները դեռ քանի մը շաբաթէն չպիտի աւարտին։

ԲԱՐԻԶ.— Լոնտոնի ֆրանս. դեսպան Պ. Քամպօն Բարիզ հասնելով երկարօրէն տեսակցեցաւ Պ. Տէլքասէի հետ, անգլօ-ֆրանսական բանակցութիւններու մասին։ Երեքշաբթի Լոնտոն պիտի դառնայ։

—Քանի մը լրագիրներ կ'ըսեն թէ Պ. Բաթի եւ Բլամ վճռաբեկ ատենի եղեռնադատ ճիւղին առջեւ վկայութիւն տուեր է թէ՝ իր քով ցանկ մը կը գտնուի 1894ի գաղտնի պաշտօնաթուղթերու որոնք Ռէնի ատեանին յանձնըւեցան, առանց Տրէյֆիւսի փաստաբաններուն գիտութեան։ Պ. աւ Բլամ ընդհանուր դատախազին յանձներ է այդ թուղթերը, որովհետեւ դատախազը սպառնացած էր թէ ինք ալ պիտի ձերբակալուի և դատի պիտի քաշուի Զօր. Մէսսիէի հետ։

ՄԵՍԻՆԱ.— Վիլհէլմ կայսրը Կիպարոնի հասաւ։ Ամբոխը կը ծափահարէր։ Ն. Վեհափառութիւնը կառքով Թաորմինա գնաց ուր խանդավառութեամբ ողջունուեցաւ։

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ.—Դատական նախարարութեան մէկ շրջաբերականին համաձայն, պատական պաշտօնեաները քանի մը օրէն պիտի սկսին վար առնել դատական դատարաններու մէջ գտնուած Քրիստոսի խաչելութեան պատկերները։

—∞«o»∞—

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

Այս գիշեր ուշ ատեն ընդունեալ հեռագիրները հաղորդուեցան մեզի պատերազմին վրայ.—

ԱԺԱՆՍ ՖՈՒՐՆԻԷ

ԲԱՐԻԶ, 3 Ապրիլ.— Ռուսերու եւ Ճափոնցիներու միջեւ՝ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Չէնճաւի մէջ, ուրկէ վերջը Ճափոնցիները չարուանակեցին դէպի առհմանագլուխ յառաջանալ։

—Սէուլէն կը հեռագրեն թէ 2000 ռուս զօրքեր Վիժուի վրայ ամրացած են։

—Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Ռուսերը Ջիֆուի մօտ ճափոնական նաւ մը ընկղմեր են որ չինական նաւ մը կը քաշէր։ 29 հոգի խղդուեր են։

—Անգլիա և Ամերիկա ճանչցան Նիւչուանկի մէջ պաշարման վիճակ հրատարակող յայտարարութիւնը։

—Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ Խաղախներու կողմէ կատարուած հետազօտութիւններու մէջ վեց Ճափոնցիներ վիրաւորուեր են։

—Պրազիլիացի հաչակաւոր օդանաւորդ Պ. Սանթոս Տիւմօն պատերազմին ատեն Լէզէօնի պատասխանը ստացաւ։

ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼԷՆ

(Քոնստանտինոպոլսի հեռագրական գործակալութիւնը այս գիշեր ոչ մէկ հեռագիր չհաղորդեց :)

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ„Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Մ. Վ. Գալֆաեան (Առանձնարդիւր աշակերտ).— Մեծ գոհունակութեամբ տեսանք թէ դուք տակաւին առանձնարդիւր մը աշակերտ ըլլալով հանդերձ, հրատարակուելու համար մեզի ուղղած ձեր գրութեամբ կարող կ'ըլլաք գիտնականապէս ուղղել թերթի մը մէջ «Մ. Մարտիրոսեան պատմագրութիւն» մը պատորագրութեամբ լինելու վրայ գըրուած յօդուածի մը մէջ քիմիական տարրի մը մասին տրուած գիտական սխալ բացատրութիւնը։ Գոհ ենք մանաւանդ որ ծանօթ եւ ձեռնհաս ուսումնարդիւր մըն ալ ձեր կարծիքը կը հաստատէ։ Բայց հարկ է որ ձեր գըրութիւնը ուղղէք նոյն յօդուածը հիւրընկալող թերթին։

Ը՝ ՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՔԱՐՄԷԼ ՕՐԻԱՆԹԱԼ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՕՆԵԱՔ

ՌԻՇՕՆ ՏԸ ՍԻՕՆԻ (ՓԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն

Բարիզի Ֆաքիւլդէին բրօֆէսէօր Ժ. ՌՈՒՇԷ՝, Պոլսոյ գիւտաբեանց Ֆաքիւլթէին բրօֆէսէօր ԿԱՅՕՆԻ, Համպուրկի քաղաքապետութեան երդուեալ օքիմագէտ Ս.ԷՆՕՒԻ. Օաէսայի հանգստարանին բրօֆէսէօր Ա.ՎԷՐԻԿՕԻ, եւ ուրիշ նշանաւոր բրօֆէսէօրներու կատարած տարբալուծումներէ հաստատուած է թէ մեր արտադրութիւնները

բնական են, զօրացուցիչ եւ բուժիչ։ = ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Գրասենեակ եւ մթերանոց. Ղալաթիոյ քարափը, Մինէ Ֆրանսէզ թիւ 145-147։ ☛ Էմիթէքէին վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը

(ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ՀԱՍՈՑԹՆԵՐՈՒ ՇԱՐԱԹԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
11 ՐԴ ՇԱԲԱԹ, 1904 ՄԱՐՏ 12ԷՆ 18

ՉԱՑՑԱԿ-ՓՍՊՍՊ-ԼԵՆՍՓԼԷՐՓԲ ՓԼԹՓ
ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԳԻԾ 578 ԿԻԼՕՄԵԹՐ

Կիլօմեթրի տարեկան հասոյթը

Փոխադրութիւն	Ներկայ շրջան Ֆրգ.	Նախորդ շրջան Ֆրգ.	Տարբերութիւն յառաջում Ֆրանգ	Նուազում Ֆրանգ
Շաբթուան մէջ	6723 81	10005 30		3281 49
Նախորդ չաթթիներու	7815 72	8038 15		222 43
Յունվար 1էն	7717 73	8216 99		499 26

ԷՍԿԻՇԵՀԻՐ-ՓՍՊՍՊ ՓԼԹՓ
ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԳԻԾ 445 ԿԻԼՕՄԵԹՐ

Փոխադրութիւն	Ներկայ շրջան Ֆրգ.	Նախորդ շրջան Ֆրգ.	Տարբերութիւն յառաջում Ֆրանգ	Նուազում Ֆրանգ
Շաբթուան մէջ	2752 54	4819 53		2066 99
Նախորդ չաթթիներու	3112 35	4463 35		1351
Յունվար 1էն	3080 06	4495 73		1415 67

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ԿԵՆԱՑ. ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎՈՒ
ԿԱՑՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՑՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՎԻԵՆՆԱ, 1860ԻՆ

Գրասենեակ Հաճօբասլօ Խան՝ թիւ 52, 53, 54, 55, 56

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

Ֆէնիքս Օթրիշիէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը. 35 տարեկան մէկը որ կուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութեան 20000 ֆր.ի և քսանըհինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 ֆրգ. պիտի վճարէ և պայմանաժամուն պիտի առնայ 31266 ֆրգ. հնգուն դրամ ամբողջովին։ Իսկ եթէ մեռնի, զոր օրինակ 10 տարիէն, իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի առնան 21314.62 ֆր.։

Այս ամէն եռւմարները ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆՆԵՆ, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումը կ'երաշխաւորէ

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՑԱՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՍՈՒՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒՆ
Կ. Գալաս, Պահնճ Գաբաս ձէյալ պէյ խանի կից թիւ 1

ՉԻՓԹԷ ՍՓԷՂԷՔ ՄԱՂԱՋԱՍԸ

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական եւ վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՓԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՓՐԱՓԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ եւ կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, ճօճուկի կապիճներ (գաօըջ պաղ) տեսակ տեսակ գրէներ (չիրինկա), էլեկտրական մէքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրօսքոփ) փոքր և մեծ մանրադիտի ապակիներ, նոր տեսակ սպկի եւն. ակնոցներ կը գտնուին վաճառատան մէջ.

ԳԻՆՆԵՐԸ ՀԻՄՏ ԱԺԱՆ

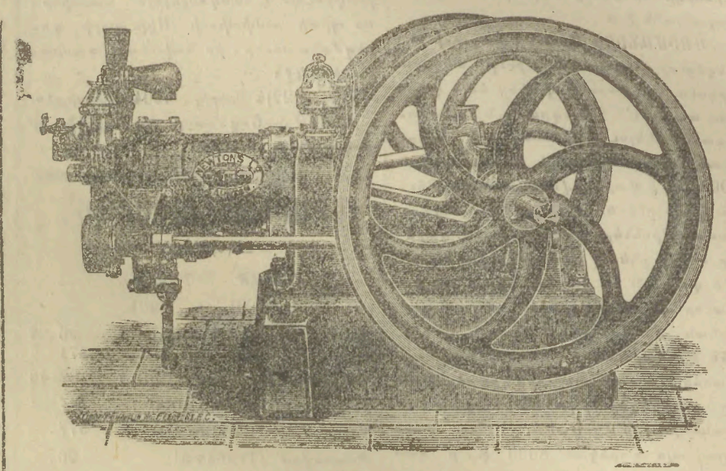
ԳԱԿՈՐ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Գալիս Մահմուտ Փաշայի գլուխը, 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարմնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ եւ ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու եւ անուան ծննդեանց համար օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ եւ ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները եւ զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին վաճառատանս մէջ։ Կը գտնուին նաեւ ֆօնտան եւ ուրիշ տեսակ չաքարներու ճոխ մթերքներ։

Գեւառներէ եկած յանձնարարութիւնք մեծ փութով կը կատարուին։ Գիները չատ ժամն են։ 104—39

ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

Երաշխաւորեալ առաջնակարգ ամերիկեան ապրանք։

Քարիւղով եւ կազով ամէնէն դիւրինկերպով չարժող մէքենաներ ամէնէն ընտիրը, եւ ինչ որ աւելի կարեւոր է՝ ամէնէն ժամանն են։ Այդ մեքենաները մանուածապատրաստելէ են Պաթումի քարիւղի գործածութեան համար։ Ամէն մեծութեամբ մէքենաներ կան, մէկէն մինչեւ 25 եւ աւելի ձիու ուժով։ Մանրամասնութեանց եւ գիներուն համար դիմել առ

ՏԵՒՐՔ ՀՈՐՀ ՊԷՅՔԸՐ ԵՒ ՈՐԴԻ
12 Խօրասանճի խան, ՄԻՐՔԷՅԻ, ՊՈԼԻՍ,

Միակ ներկայացուցիչ ամբողջ Տաճկաստանի։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՒԹԱՒԹԻՒ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER Manufacturing Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տեւականութեամբնայն գնահատուած են որ աշխարհիս մէկ կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ ակսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքանշան ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

ՄԱՆԱՒԱՃԻՒՆՔՈՐ ԲՈՒԱՆԴԱԿ ԹԻՒՐԻՒՈՑ ՀԱՄԱՐ

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

ԲԵՐԱ՝ Շէյխ ձամթայ, Գօն-Մարչէի դիմաց թիւ 343 և 343/1 հիմին։
Շէյխ ձամթայ, կալաթա Սերայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ՝ Սինկէր խան Թրէնչէլին եանե։
Թրամուէյի կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ՝ Սուլթան Համամ թիւ 2։
Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դէմ թիւ 13։

ՄԻՒԻՒՏԱՐ՝ Ջարչը Գօչա թիւ 140։

Ընկերութեան ընդհանուր կեդրոնատեղին է Բերա, Մեծ-Փողոց թիւ 34, հրկէն՝ Սարգիս պէյ Տիւզեանի տունը։

Կեղծեցին գործածելու համար վնաս նշանին ոտքերուն ընելու է։

ՈՒԷՍԴՐՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎ. ԸՆԿ.
ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

Հաւաքուած ինանիներու գումարը	Անգլ. ոսկի	6,000,000
Պատրաստ դրամ և տարեկան հասոյթ	» »	1,250,000
Վճարելու դրամագլուխ	» »	410,000

Հրդեհներէն ծանոյց ֆրանս. և էնգլ. ընկերութիւնից վճարելու դրկել է 100,000ին ասելի դ

ՈՒԷՍԴՐՐՆ Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգի գործեր կ'ապահովագրէ։
Վնասները տեղւոյն վրայ և անվնաս կը հատուցանէ։

Տնօրէն Թուրքիոյ գործակալութեան, ԴԱՒԻԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Գալաթա, Սուլթան Համամ Բասած Գաթըրճը օղլու

Գաւառաց մէջ գործունեայ եւ պատասխանատու գործակալներ կը փնտռուին

ՍԱՆՕՓ.— Տեղւոյս էն ծանօթ Ֆրանս. եւ Գերմ. ընկերութեանց պատասխանատուքը՝ իրենց հատոյթին հետ բաղդատմամբ 100%էն աւելի չէ, մինչդեռ «Ուէսդըրն»ինը 125% է, ինչ որ վերջացնց երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ իր մրցակցած վրայ։

ՏԻ ԼՕՈՒ ՅՈՒՆԻՕՆ ԷՆԴ ՔՐՈՒՆ
(The Law Union & Crown)
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հրդեհի, կեանքի և Արկածի դէմ
Հիմնուած 1825ին Լոնտոնի մէջ
Դրամագլուխ 1,500,000 Ա. Ո.
Պահեստի դրամ 4,800,000 » »
Ընդհ. ներկայացուցիչ Թօմըքիոյ
Ridley, Rowell & Co.
Ղալաթիա, Բէօյէօղլու քան թիւ 9-10

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

ՄԵՆ ՀԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ պատրաստ և չափու վրայ հանդերձներու, կ. Գալաթա Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ, թիւ 25։

Այս վաճառատան հիմնադիրն, Արտակ Մօսիկեան, տարիներէ ի վեր, իր աղղամութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով և փափաքելով իր գործառնութիւնները աւելի ընդարձակել, իրեն ընկեր-եղբայր առած է Վահան Տամատեանն անուն փորձառու երիտասարդն։ Երկու ընկերներ պիտի ալեսային, պիտի չմնան իրենց բազմաթիւ յաճախորդներուն գոհունակութեանն մօտ, այլ և իրենց նշանաբանն պիտի ըլլայ՝ ճշդապահութիւն և ազան ծախք՝ շատ ծախելու համար, ինչ որ ասկէ առաջ Արտակ Մօսիկեանի ուխտն էր։ Վաճառատան մէջ հրապարակին վրայ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւով մը միշտ ներկայ է և պատրաստ ունի հակիրճ պատասխան և իր յանձնարարուած հանդերձեղէնից լաւ և անթերի պատրաստութեան։ Կը խնդրուի յարգելի յաճախորդներէն չմոռնալ Հաճի Շահինի և յիշել թէ միայն այս վաճառատունն է որ ինքնագործութեամբ հիմնուած է, Ալլահ պահեցէք վերսինի» գործնական դաղափարով։

Նոյեմբեր 1ին մինչեւ մայիս 1 վաճառատունն կիրակի օրերն բաց է։ Մէկ թիւ 2 դրուշ, առաքումն չկայ։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ
Ս. Աչեւտարանի
Գրաբար-Աշխարհաբար հանդերձի մեծ
նուիրեամբ գործոյն
ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
ԱԼ. Վ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ
Զոր հատորներու բաժնեգինն է
27½ Դ.Կ. ԳԻՆ
Դիմել սեզանաւոր Մկրտչեան Կ.Պ.ի, Պոլիս Մահմուտ Փաշա, Նալբոզ խանի կից, Բիւզանդեան գրատուն, կալաթա— Գալաթիան գործակալութեան, Սիրքէճի —Զարդարեան Գրատուն, կալաթա Նիւգէզ Գալաթըլըմ։— Պանեց գրատուն, Զագմագճըլար՝ Պօլիս։— Գաղիկեան գրատուն, Սիրքէճի։

Ծանօթ.—Նիւժանորդագրութիւնք պիտի փակուի երբ 200 բաժանորդ ամբողջանան, որմէ յետոյ 4 հատորներ գինը պիտի ըլլայ 37½ դ.կ. ուստի փութալ ներկայ առիթէն օգտուելու։

15—6

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԵՒ ՄԻԱԿ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՏՊԱԳՐԱՏՈՒՆ
ՏՊԱՐԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՏՊԱՐԱՆԸ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

(ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՉԱՆԴԱԿԻ» (45)

ՄԱՐՍԷԼ

ԿԱՄ

ԳԱՂՏՆԻՔ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀԻ

4

Մարսել յանկարծ Սավինիէնի այս խօսքերուն վրայ,

—Ռոպինէնն մոռցա՞ր։

Սավինիէն.— Ռոպինէնն մի, կրաւիէնիէ փողոցին մէջ խանութ ունեցող Գ. Ռոպինիէնի մասի՞ն կ'ուզէք խօսիլ։

Մարսել.— Այո՛։

Սավինիէն.— Հօրս ամէնէն աղէկ բարեկամն էր։ Հօրմէս առաջ մեռած է։

Մարսել.— Արդեօք լսած եք այս Ռոպինիէնիզուածէն նկատմամբ խօսուիլը։

Սավինիէն.— Մարսել Ռոպինիէնի մասին։ Այո, պարո՛ն։ Շատ պզտիկ էի, երբ հօրս բերնէն լսեցի անոր անունը։ Ինչո՞ւ այդ հարցումները։

Մարսել.— Հանգստացիր Բոլ Ռոպինիէնէ ձեր հօրը անկեղծ և հաւատարիմ բարեկամն էր։ Ան ալ Ռոպինիէնէ ազգ մնացող աղուն սիրտ մտերիմն եմ։ Մարսել՝ Մինչեւ Գրէվանի կռիվէ Բոլ Ռոպինիէնէ եղած բարիքները չատ լաւ յիշելուն համար, Սան Թրանչիսկոյէն մեկնած առենս երդմնցուց զիս որ արժանաւոր եղանակով մը փոխարինեմ այդ բարիքները։

Մարսելի այս խօսքերը՝ թէև լսուած էին Սավինիէնը, բայց սա իր յուզմունքը կը չտնար պարակել և արտաքուստ յայտնի չընել բան մը։

—Ձեր այդ խօսքերը չէ՞ որ են, բնաւ չեմոյ։

Մարսել.— Տակաւին կը տարակուսի՞ք ինչ։ Կը ցաւիմ որ չեմ կրնար ձեզ վստահացնել։

Սավինիէն.— Երէկուան դէպքէն ետքը ի՞նչպէս կրնամ վստահութիւն ունենալ ձեր մասին, պարո՛ն։ Այդ կերպով կը յայտնէք թէ զուք Մարսել Ռոպինիէնի բարեկամն էք և կ'ուզէք բարիք ընել ինծի։ Բայց ալեքսանը կը բաւէ որ ես չկասկածիմ տակաւին ձեր ունեցած ընթացքին մասին։ Երբ այդ աղջկան հանդիպեցաք ճամբան և ուղեկից յատկացուցիք զինքը, Մարսել ինծի ըսաւ թէ անիկա Մինչել Գրէվանի զաւկին նշանածն է, անանկ չէ՞։ Ձեզ կրնար հաստատել ինծի թէ այդ աղջկան կռիվէ անոր ամէնը ընդունելու ալեսացած էք՝ ինծի բարի ընելու նպատակաւ,

Մարսել.—Իրաւունք ունիք, ջղատրո՛ն, Օրիորդ Սէսիլը սրիկայի մը ձեռքէն ազատելու առենս չէի գիտեր թէ ան Սավինիէն Գրէվանի նշանածն է։ Բայց պէտք է գիտնաք որ Բարիզ գալէս ի վեր ձեզ կը փնտռեմ կոր, եւ չէի գտներ. ահա ձեր նշանածին ընձեռած օգնութիւնս միշտ մը եղաւ որ գտնեմ ձեզ. կրնա՞ք ուրանալ թէ նախանամաքեան մասը չկայ այս պատգային մէջ։

Մարսել այս խօսքերը ըսած էր առանց չեչտալ մը, որ որոշ անկեղծութիւնը կը մատներ։ Սավինիէ տկսած էր հաւատալ ընծայել այս խօսքերուն։

Եւ տակաւին տակաւին կը վարանէր, այնպէս որ վերջին առարկութեամբ մը, ըսաւ.

—Հարկաւ դուք ալ կ'ընդունիք թէ այս հանդիպումը չատ տարօրինակ եղած է։

Մարսել ըզպահէն հանեց թղթապահակը, եւ նամակ մը դուրս քաշեց անկէ։

Մարսել.—Ռոպինիէի ինծի յանձնած պաշտօնին նկատմամբ կ'ուզէ՞ք համոզում ստանալ։ Ահաւասիկ կարդացէք։

Սավինիէն նամակին նայածին պէս՝

—Հօրս գիրն է, աղաղակեց։

Մարսել.—Այդ նամակին մէջ՝ Մինչել Գրէվան կը յայտնէ Մարսելի՝ իր հօրը մասը, ինչպէս նաեւ թէ անոր մինչեւ վերջին վայրկեանը օգնած է ինք ու անոր ունեցած կամ կարասիները ծախելով՝ դրամագլ գիրկղմանաքար մը չինած է։

Սավինիէն նամակը կարդալէն ետքը, քսաւ.

.—Այլեւս չեմ կասկածիր, պարո՛ն, ա՛լ չեմ կասկածիր... եւ մինչեւ հիմա կասկածած ըլլալուս համար ալ ձեր ներողութիւնը կը խնդրեմ։

(Շարունակելի)